

**Pirkko Nykänen, Joonas Mäkinen
ja Antto Seppälä**

**OmaHyvinvointi-hankkeen
arvioinnin loppuraportti –
Kehittämisprosessi ja pilotit**

TIETOJENKÄSITTELYTIETEIDEN LAITOS
TAMPEREEN YLIOPISTO

D-2010-4

TAMPERE 2010

TAMPEREEN YLIOPISTO
TIETOJENKÄSITTELYTIETEIDEN LAITOS
JULKAISUSARJA D – VERKKOJULKAISUT
D-2010-4, MAALISKUU 2010

**Pirkko Nykänen, Joonas Mäkinen ja
Antto Seppälä**

**OmaHyvinvointi-hankkeen
arvioinnin loppuraportti –
Kehittämisprosessi ja pilotit**

TIETOJENKÄSITTELYTIETEIDEN LAITOS
33014 TAMPEREEN YLIOPISTO

ISBN 978-951-44-8062-1
ISSN 1795-4274

TAMPEREEN
YLIOPISTO

OmaHyvinvointi-hankkeen arvioinnin loppuraportti – Kehittämispöessi ja pilotit

Pirkko Nykänen, Joonas Mäkinen, Antto Seppälä
Tampereen yliopisto
Tietojenkäsittelytieteiden laitos
eHealth Research

Tiivistelmä

OmaHyvinvointi-hankkeen arvioinnissa on haettu tietoa oman hyvinvoinnin hallintaan tarkoitettun pärjäimen kehittämisprosessista ja kehitettyjen pärjäinohjelmistojen käytettävyydestä ja vaikuttavuudesta kansalaisen elämän, terveyden ja hyvinvoinnin hallinnassa.

Kehittämisprosessin arviointi tehtiin nettikyselyjen avulla, kyselyt toteutettiin kolmeen kertaan; syksyllä 2008, syksyllä 2009 ja helmi-maaliskuussa 2010. Pärjäinprotojen käytettävyys- ja vaikuttavuusarviointi tehtiin kahteen kertaan: keväällä 2009 ja vauvautumisproton toisen vaiheen arviointi helmikuussa 2010. Ensimmäisen vaiheen arviointi tehtiin nettikyselynä ja kyselyyn vastanneita käyttäjiä oli vähän: eläköityvä-pärjäin 6, vauvautuva-pärjäin 2 käyttäjää. Eläköitymis-pärjäintä ei ensimmäisen vaiheen jälkeen enää kehitetty, joten sen laajempaa arviointia ei voitu toteuttaa. Vauvautumis-pärjäimen laajempi arviointi tehtiin haastattelemalla käyttäjiä, joita oli yli 40, näistä haastateltiin 3 käyttäjää.

Kehitettyjen ensimmäisten pärjäin-versioiden (eläköityvät, vauvautuvat) alustavat käyttäjäkokemukset olivat positiivisia. Järjestelmän koettiin auttavan elämänhallinnassa ja myös tuovan mielenkiintoista ja hyödyllistä tietoa käyttäjän käyttöön. Pärjäimen toiminnallisuutta haluttiin laajentaa kattamaan myös muita elämänalueita kuin terveys ja hyvinvointi. Vauvautuva-proton kehittyneemmän version käyttäjät suhtautuivat pärjäimeen positiivisesti ja pitivät ideaa hyvänä ja pärjäintä toimivana. Käyttäjät toivoivat pärjäimen fokusta laajennettavan tukemaan perhettä ja lapsen kehitystä vauvavaiheen jälkeenkin.

Kehittämisprosessin ensimmäisessä arviointikyselyssä syksyllä 2008 nousivat tärkeiksi kehittämiskohteiksi hallitumpi koordinaatio, yhteistyön parantaminen, enemmän vuorovaikusta eri teemojen ja näkökulmien kesken, selkeämmät suunnitelmat toteutukseen, tarkemmat tavoitteet ja suunnitelmat työpajoille ja tulosten parempi jakelu sekä tulosten kokonaisvaltainen hyödyntäminen hankkeen toteutuksessa. Arvioinnin tuloksena suositeltiin, että järjestetään mahdollisimman pikaisesti erityinen koordinointi-työpaja tai hankkeen osallistujien keskeinen kokous, jossa keskityttäisiin hankkeen sisällöllisen ja hallinnollisen koordinaation ongelmiin ja niiden ratkaisuun. Hankkeelle suositeltiin muodostettavan alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti osallistuvien organisaatioiden edustajista muodostuva sisäinen johtoryhmä (steering group), joka mahdollistaisi hankkeen kaikkien osapuolten osallistumisen hankkeen hallinnointiin ja tehtäviin suunnitelmiin ja päätöksiin. Koordinointiryhmä muodostettiin, mutta vuoden 2009 syksyn arviointikyselyssä tunnistettiin edelleen tarve pitää osapuolet paremmin ajan tasalla siitä, missä hankkeessa mennään. Syksyn 2009 arvioinnin tuloksena suositeltiin, että järjestetään yhteinen tilannekatsaus, jotta voitaisiin paremmin löytää yhtymäkohdat ja hyödyntää tuloksia tehokkaammin ristiin. Suositeltiin myös tiedonvaihdon varmistamista yhteistyön edistämiseksi.

Hankkeen loppuarviointiin helmikuussa 2010 vastasi nettikyselyssä 15 hankkeeseen osallistuvaa. Koordinaation olisi toivottu olevan tiiviimpää, esim. siten, että joka toinen kuukausi olisi raportoitu hankkeen sisäisesti mitä kukin tekee ja muilta toivoo.

Myös yritysysteistyön rooli ja sen koordinointi koettiin puutteellisesti määritellyiksi, ja yrityksiä ei saatu kunnolla mukaan hankkeen tekemiseen.

Hankkeen tärkeimpinä tuloksina ovat pärjään-konsepti ja sen määrittely, skenarointi ja ideointi sekä kokonaisuuden arviointi eri näkökulmista (kehittämisprosessi, tulokset). Pärjäimen konseptoinnissa tehtiin teoreettista tarkastelua siitä, mitä on olemassa, mitä tulossa, mitkä ovat tämän päivän mahdollisuudet ja rajoitteet ja saatiin kansalaislähtöinen näkökulma esiin. Tässä tarkastelussa kohdealue tuli tarkasti analysoitua ja nähtiin, että pärjäimen tyyppiselle foorumille on sekä tarvetta että mahdollisuuksia ja että pärjään on vähintäänkin osittain toteutettavissa. Prototyyppien kehittäminen pidemmälle olisi ehkä kohdistanut teemojen ja tutkijoiden ajatukset ja ideat samaan alustaan ja ohjannut projektia yhtenäisempään lopputulokseen.

Kansalaisnäkökulman kannalta hankkeessa saatiin tuloksia, jotka mahdollistavat jatkokehitystä. Näitä ovat ainakin palveluasioinnin rajapinnan kehittäminen kansalaisen ja palveluntarjoajan välille ja olemassa olevien sähköisten palvelujen ja standardien yhdistämisen mahdollisuuksien selvittäminen kansalaisten tarpeita palvelevalla tavalla sekä kansalaisten terveysasioinnin tarpeiden monipuolinen selvittäminen. Myös yritysten tuotekehitykseen ja asiakasorganisaatioiden sekä asiakaslähtöisten välineiden vaatimusmäärittelyihin on hankkeessa tuotettu aineksia. Kehittämismahdollisuuksia syntyy tulevaisuudessa, kun luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmätoimittajien kanssa yhteistyössä kansalaisille suunnattuja, monipuolisia, terveyttä ja hyvinvointia edistäviä sekä tiedonvälitystä lisääviä helppokäyttöisiä ja laajalti saavutettavia palveluita ja opastetaan potilaita ja kansalaisia käyttämään näitä palveluita.

Kiitämme hankkeen rahoittajia, tutkimus- ja yritysosaajia sekä Pärjään-projektin käyttäjiä yhteistyöstä ja osallistumisesta arviointitutkimuksiin.

Tampereella 1.4.2010

Pirkko Nykänen, Joonas Mäkinen, Antto Seppälä

Sisällysluettelo

1. Johdanto	5
2. Arvioinnin suunnittelu	6
2.1 Arvioinnin tavoitteet ja lähestymistapa.....	6
2.2 Arviointimenettely, kriteerit ja menetelmät	7
3. Arvioinnin toteutus	11
3.1 Kehittämisprosessi	11
3.2 Pärjään-protot.....	11
Pärjään Case 1: Eläköityvä	11
Pärjään Case 2: Vauvautuva	12
4. Arvioinnin tulokset.....	14
4.1 Kysely 1: Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä	14
Tulokset: Työpajat	14
Tulokset: Suunnittelu- ja kehittämisprosessi.....	15
Kyselyn 1 yhteenveto.....	16
4.2 Pärjään-prototien ensimmäinen arviointi	16
4.3 Kysely 2: Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä	18
Tulokset: Työpajatyöskentely	18
Tulokset: Suunnittelu- ja kehittämisprosessi.....	19
Kyselyn 2 yhteenveto.....	20
4.4 Vauvautumispärjäimen käyttäjähaastattelut.....	20
Käyttö ja toiminnallisuus	21
Tiedon käyttö ja tuottaminen.....	21
Vaikuttavuus.....	22
Käytettävyys	22
Yhteisöllisyys ja vertaistuki	23
Tietoturvallisuus	23
Kehittämisideoita ja muita kommentteja	23
Yhteenveto vauvautumispärjäimen käyttäjähaastatteluista.....	24
4.5 Hankkeen loppuarviointi	25
5. OmaHyvinvointi-hankkeen arviointi – yhteenveto	31
Liite 1: Arvioinnissa käytetyt lomakkeet.....	33
Liite 2: Tuotetut arviointiraportit.....	53

1. Johdanto

OmaHyvinvointi-hankkeen tavoitteena on ollut asettaa kansalainen palvelutuotannon keskiöön. Kansalaisen ei enää ole tarpeen tyytyä aikaisemmin vallalla olleeseen käytäntöön, jossa asiointi viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa esimerkiksi hyvinvointipalveluiden yhteydessä on tapahtunut hyvin pitkälti palvelutuottajien määrittämien tapojen ja tietojen ehdoilla ja johdolla. Hankkeessa kansalainen mielletään tasaveroiseksi osapuoleksi hänen asioinnissaan ja palveluiden kuluttajana. Tämä merkitsee kansalaisen voimaistamista (empowerment). Kansalainen mielletään ensisijaiseksi asiantuntijaksi ja toimijaksi oman hyvinvointinsa asioissa, ja tämän tulee näkyä hänen käyttämässään välineissä.

Tutkimuksessa on haettu hyvinvointipalvelujen toimintamallia, jonka keskiössä on kansalainen ja / tai kansalaisten muodostamat vertaisyhteisöt ja/ tai muut yhteenkuuluvat ryhmittymät. Työnimenä toimintamallille on PÄRJÄIN, joka tarkoittaa tässä yhteydessä geneeristä konseptia, jonka perusteella voidaan suunnitella palvelusovelluksia erityisille sovellusalueille.

Toisena tärkeänä tavoitteena on ollut kehittää kansalaiselle apuvälineitä hyvinvoinnin hallinnan parantamiseen. Kansalaisen tulee voida muodostaa itselleen mielekäs ja kokonaisvaltainen kuva oman terveytensä ja hyvinvointinsa tilasta. Terveyden hallinta laajenee hyvinvoinnin hallintaan ja hyvin moniin muihin elämänalueisiin, joissa sähköiset palvelut ja itsepalvelut näyttelevät tärkeää osaa.

Arvioinnin tarkoituksena OmaHyvinvointi-hankkeessa on ollut tutkia kehitettävän Pärjäimen, sen prototyypiversioiden, ja niiden avulla tuotettavien palvelujen vaikuttavuutta ja käytettävyyttä ja Pärjäimen kehittämisprosessia sekä hankkeen johtamista ja tuloksellisuutta. Kehittämisprosessin osalta on arvioitu elinkaariajattelua seuraten sitä, miten konseptia ja Pärjäimen protoja on eri vaiheiden kautta kehitetty, ja miten kehittämisprosessia on ohjattu ja johdettu. Arviointi on liittynyt kuhunkin tutkimuksen teemaan (konseptointi, eläköityminen, vauvautuminen, infrastruktuurin kehittäminen) ja kuhunkin Pärjäimen kehittämistyön vaiheeseen (eElämänkertomus, eTerveydenhallinta, eElämönhallinta).

Arvioinnin avulla on haettu kahdenlaista tietoa:

1. Miten kehittämisprosessi ja sen ohjaus ja johtaminen ovat onnistuneet,
2. Kuinka käytettäviä kehitetyt Pärjäin-versiot ovat olleet niiden käyttäjille ja miten Pärjäimet ovat vaikuttaneet tarkastelun kohteina olevien henkilöiden, vauvautuvien ja eläköityvien henkilöiden, mahdollisuuksiin hallita omia terveystietojaan ja olla selvillä omasta elämäntilanteestaan.

Tässä raportissa esitetään OmaHyvinvointihankkeessa tehty arviointi: sen suunnittelu (luku 2), toteutus (luku 3), tulokset (luku 4) ja arviointitulosten yhteenvedo (luku 5). Liitteinä ovat arvioinnin eri vaiheissa käytetyt lomakkeet sekä arviointiosiossa tuotettujen raporttien luettelo. Tehdyt erilliset arviointiraportit ovat kiinnostuneilla saatavilla Tampereen yliopistosta.

2. Arvioinnin suunnittelu

2.1 Arvioinnin tavoitteet ja lähestymistapa

Arvioinnin lähtökohtana ovat teknologian vaikutukset ja teknologian suunnitteluprosessi. Suunnitteluprosessin arviointi perustuu ajatukseen siitä, että teknologia ja sen käyttötavat ovat eri toimijoiden yhteistyössä konstruoimia. Tämän rakennusprosessin arviointi on olennaista sen selvittämiseksi, miten ja miksi tuotokset toimivat niin kuin toimivat. Keskeistä kehittämisprosessin arvioinnissa ovat kysymykset siitä, keiden tarpeet rakentuvat teknologian ominaisuuksiksi ja miten, ja miten käyttötapojen muutoksen, palvelukonseptien tai toimintamallien, suunnittelu etenee teknisten konseptien suunnittelun ohella.

Arvioinnin päätavoitteina on ollut:

- Kehitettyjen pärjäimen prototyyppien arviointi suhteessa käyttäjien tarpeisiin ja odotuksiin, ja asetettuihin tavoitteisiin – pärjäimen käytettävyys sekä vaikuttavuus henkilön terveyden ja elämän hallintaan,
- Pärjäimen kehittämisprosessin arviointi – pärjäimen kehittämisprosessi ja sen toteutus sekä pärjäimen kehittämisen ohjaus ja koordinointi.

Käyttäjän näkökulmasta arvioinnin tavoitteena on ollut todentaa:

- Pärjäimen käytettävyys
  - o Pärjäin vastaa käyttäjien tarpeita ja odotuksia,
  - o Pärjäin on käytettävä kansalaisen elämäntilanteessa niihin tarkoituksiin, joihin hän pärjaintä tarvitsee, pärjäimessä on tarvittavat toiminnallisuudet, tiedot ja välineet hyvinvoinnin hallintaan,
  - o Pärjäin on käytettävyydeltään hyvä,
- Pärjäimen vaikuttavuus
  - o Pärjäin auttaa kansalaista hallitsemaan hyvinvointiinsa ja elämäntilanteeseensa liittyviä tietoja
  - o Pärjäin voimistaa kansalaista
  - o Pärjäimellä on positiivinen vaikutus kansalaisen kykyyn, mahdollisuuksiin ja tietoisuuteen omasta hyvinvoinnistaan ja hänen mahdollisuuksiinsa sen hallintaan.

Pärjäimen kehittämisprosessin näkökulmasta arvioinnin tavoitteena on ollut todentaa,

- o Pärjäimen kehittämisprosessin sujuminen tavoitteiden näkökulmasta oikean suuntaisesti ja tavoitteisiin johtavaksi,
- o Pärjäimen pilotoinnin sujuminen suunnitellusti ja tavoitteisiin johtavasti, tuloksena suunnitellut pärjäimen eri versiot eri kehittämisprosessin vaiheissa
- o Pärjäimen kehittämisprosessin ohjaus ja johtaminen niin, että saavutetaan asetetut tulokset ja ohjaus tukee kehittämisprosessia ja suunniteltujen tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnissa on pyritty saamaan kehitysprosessin aikana tuloksia kansalaisen näkökulmasta Pärjäimen käytettävyydestä palvelutasolla sekä Pärjäimen vaikuttavuudesta kansalaisen mahdollisuuksiin hallita omaa hyvinvointiaan.

Arviointi on toteutettu hankkeessa Pärjäimen kehittämisprosessin vaiheisiin liittyen, arvioinnin kohteina vaiheittain etenevä pilottien, vauvautuminen ja eläköityminen, toteutus arkkitehtuuri-, infraratkaisuineen sekä tietosisältöineen sekä kehitettyjen ratkaisujen, pilottien, käytettävyys ja vaikuttavuus kansalaisen näkökulmasta. Pilottien arvioinnin referenssinä toimivat käyttäjien tarpeet, vaatimukset ja odotukset pilottien toiminnallisuudelle ja käytettävyydelle sekä piloteille eri vaiheissa asetetut tavoitteet.

Käytettävyysarviointi on perustunut käytettävyyden yleiseen määrittelyyn ja sen laajennuksiin sekä käytettävyysarvioinnin yleisiin toteutusperiaatteisiin. Käytettävyydellä tarkoitetaan yleisesti palvelun rakenteen, teknisen toteutuksen ja käyttöliittymäsuunnittelun tuottamaa käytön helppoutta ja sujuvuutta. Käytettävyys on käyttäjän kokemus. Käytettävyyteen liittyy myös esteettömyys, mikä tarkoittaa sitä, että palvelu on erilaisten ihmisten käytettävissä, riippumatta heidän iästään, fyysisistä ja psyykkisistä ominaisuuksistaan, vammoistaan ja terveydentilastaan. Esteettömyys on saavutettavuutta.

Vaikuttavuusarviointi on kohdistunut Pärjäimen vaikuttavuuteen kansalaisen näkökulmasta: missä määrin Pärjäin parantaa kansalaisen mahdollisuuksia hallita omaan hyvinvointiinsa liittyviä tietoja ja mahdollisuuksia, käyttää erilaisia välineitä ja mahdollisuuksia elämäntilanteen hallinnan parantamiseksi sekä parantaa hänen kokemustaan oman tilanteensa hallinnasta.

Kehittämisprosessin osalta arviointi on liittynyt hankkeen kaikkiin vaiheisiin ja kaikkiin tuloksiin sekä tulosten tuottamisen prosesseihin:

- Kehittämisprosessin toteutus suhteessa suunniteltuun ja kehittämisprosessin tuloksellisuus asetettuihin tavoitteisiin nähden.
- Kehittämisprosessin ohjaus ja johtaminen, käytetyt menetelmät, niiden vaikutus prosessin toteutukseen ja tuloksellisuuteen.
- Kehittämisprosessin referenssinä toimii suunniteltu kehittämisprosessin eteneminen vaiheittain asetettuine tavoitteineen.

2.2 Arviointimenettely, kriteerit ja menetelmät

Arviointimenettely suunniteltiin toteutettavaksi seuraavien vaiheiden mukaisesti:

- Arvioinnin kohteiden määrittely
  - o Arvioinnin kohteet, mitattavat arviointisuureet, määriteltiin arvioitavien pilottien ominaisuuksiin ja hankkeen vaiheittaisiin tavoitteisiin perustuen, sekä kehittämisprosessin osalta hankkeen tavoitteisiin perustuen.
  - o Kohteina olivat pilotit eri vaiheissa, ja pilottien kehittämisprosessin sujuminen sekä kehittämisprosessin ohjaus ja johtaminen.
- Arvioinnin kriteerien määrittely, taulukko 1:
  - o Arvioinnin pääkriteerit on määritelty hankesuunnitelmassa:

- § Pärjäimen eri pilottiversioiden käytettävyys laajasti käsitettynä. Käytettävyyden arvioinnissa tutkitaan sitä, miten tarkoituksenmukainen jokin järjestelmä on siihen tehtävään, johon se on kehitetty. Nielsenin mukaan käytettävyys jakautuu viiteen tekijään, jotka ovat käyttöliittymän opittavuus, tehokkuus, muistettavuus, virheettömyys ja miellyttävyys. Tässä tutkimuksessa olemme käsitelleet käytettävyyttä laajasti tulkittuna eli tutkimme käyttäjien tyytyväisyyttä, käytön helppoutta, missä määrin järjestelmän käyttö on tarkoituksenmukaista käyttäjän kannalta ja kuinka hyvin järjestelmä vastaa käyttäjän sille asettamia tavoitteita käyttötilanteen ja käyttötarkoituksen suhteen.
- § Pärjäimen eri pilottiversioiden vaikuttavuus kansalaisen kykyyn / mahdollisuuksiin hallita omaa hyvinvointiaan koskevaa tietoa,
- § Kehittämisprosessin eteneminen suunniteltujen tavoitteiden mukaisesti sekä prosessin ohjaus ja johtaminen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.
- Suunnitellut arviointiin osallistuvat käyttäjät / käyttäjien tyyppi ja määrä
    - o Arvioinnin kohteena on ollut 2 eri pilottia: case-eläköityvä ja case-vauvautuva, eli eläköityvät ja vauvautuvat käyttäjäryhmät. Kummastakin pilotista suunniteltiin hankkeen aikana kehitettävän 3 erilaista versiota, kukin laajuudeltaan, arkkitehtuuriltaan ja tekniseltä toteutukseltaan sekä tietopohjaltaan vaiheelle asetettujen tavoitteiden mukainen.
    - o Arvioinnin osalta suunniteltiin, että kussakin vaiheessa valitaan sopiva ryhmä käyttäjiä, jotka osallistuvat käytettävyys- ja vaikuttavuusarviointiin. Osallistuvien käyttäjien määrä oli tarkoitus saada mahdollisimman suureksi, suhteessa kaikkien kehittämistyöhön osallistuvien käyttäjien määrään (1/3 – 1/2 kaikista osallistuvista käyttäjistä) sekä käytettävyystutkimuksissa yleisesti hyväksytyyn käyttäjien määrään (5-7 käyttäjää löytää 95% olemassa olevista käytettävyysongelmista).
  - Arvioinnin toteutus: mittaus / tietojen keruu
    - o Arvioinnin toteutus suunniteltiin tehtäväksi pilottipaikoissa, Turussa (eläköityvät) ja Kuopiossa (vauvautuvat).
  - Arvioinnin tulosten arvottaminen ja merkitys: arvioinnin tulokset, niiden raportointi ja julkaiseminen.
    - o Arvioinnin tulokset saadaan kun mittaustulokset arvotetaan ja niitä tarkastellaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioinnin referensseihin sekä muihin vastaaviin tutkimustuloksiin. Tulokset ja niiden arvottaminen on esitetty kunkin arviointivaiheen osalta luvussa 4 ja yhteenvetona luvussa 5.

Taulukko 1: Suunnitellut arvioinnin kriteerit ja menetelmät

Arvioinnin kohde	Arviointikriteeri	Mittausmenetelmä	Onnistumisen referenssiarvo	Pilotti / prosessi
Pilotin toiminnallisuus - kussakin vaiheessa (I,II,III) määritelty pilotin toiminnallisuus	Asetetut toiminnallisuustavoitteet	- Pilotin käyttäjien haastattelu - Kyselylomake - Käyttäjien havainnointi (vaiheen III-pilotti)	Asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettu riittävässä määrin (90%)	Turku / eläköityvä, Kuopio / vauvautuva
Pilotin käytettävyys	Käyttäjätyytyväisyys	- Kyselylomake - Haastattelu - Havainnointi	Väh 80% tyytyväisiä käyttäjiä	Turku, Kuopio
	Käytön helppous	- Kyselylomake - Havainnointi	Väh 80% tyytyväisiä käyttäjiä	Turku, Kuopio
	Tarkoituksenmukaisuus käyttäjän näkökulmasta	- Kyselylomake - Haastattelu	Väh 80% tyytyväisiä käyttäjiä	Turku, Kuopio
	Vastaavuus käyttäjän tarpeisiin käyttötilanteen / tavoitteiden suhteen	- Haastattelu	Väh 80% tyytyväisiä käyttäjiä	Turku, Kuopio
Pilotin vaikuttavuus	Vaikutus kansalaisen mahdollisuuksiin hallita omaan hyvinvointiinsa liittyviä tietoja	- Kyselylomake - Haastattelu - Vaikuttavuusmittari		Turku, Kuopio
	Vaikutus kansalaisen käsitykseen / kokemukseen omista mahdollisuuksistaan hallita hyvinvointia koskevia tietoja	- Kyselylomake - Haastattelu - Vaikuttavuusmittari		Turku, Kuopio
	Vaikutus kansalaisen hyvinvointiin	- Haastattelu		Turku, Kuopio

	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus – kansalaisten hyvinvoinnin hallintamahdollisuudet			
Kehittämisen prosessi	Kehittämisen prosessin toteutus (kaikissa vaiheissa I, II ja III)	<ul style="list-style-type: none"> - Työpajat ja niiden toteutus / kysely - Pilottien kehittäminen / kysely ja haastattelu 		Prosessi, kaikki osapuolet
	Kehittämisen prosessin ohjaus ja johtaminen (kaikissa vaiheissa I, II ja III)	<ul style="list-style-type: none"> - Johtamisen ja ohjauksen suunnitelmat ja toteutus - Menetelmät / kysely, haastattelut - Sisältö, tulokset / kysely, haastattelu 		Prosesseja, kaikki osapuolet

3. Arvioinnin toteutus

3.1 Kehittämisprosessi

Kehittämisprosessin arvioinnin menetelminä olivat nettikyselyt. Kehittämis- ja johtamisprosessin arvioinnin tarkoituksena oli seurata hankkeen koordinoinnin ja johtamisen etenemistä ja toteutumista hankkeen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmista. Kehittämisprosessin arviointi toteutettiin siten, että hankkeen aikana tehtiin 3 kertaa nettikysely Tampereen yliopiston elomakkeella kaikille hankkeen osapuolille, jossa painotuttiin hallinnoinnin ja koordinoinnin kysymyksiin ja käytettyihin työskentelymenetelmiin ja niiden toimivuuteen. Nämä kyselyt 1 ja 2 on raportoitu omina hankkeen sisäisinä raportteinaan. Tulokset on myös summattu tämän raportin kohdissa 4.1 ja 4.3. Kolmannen kyselyn, hankkeen loppuarvioinnin, tulokset raportoidaan tässä raportissa kohdassa 4.5.

3.2 Pärjään-protot

Pilottien, prototyyppien käytettävyyden ja vaikuttavuuden arviointiin osallistuivat arvioijat ja pilottien, protojen käyttäjät. Käyttäjiä pyrittiin saamaan arviointiin mukaan eri kehittämisvaiheiden mukaisen kehittämisen laajuuden mukaisesti, ensimmäisissä protoversioissa muutamia ja protojen laajentuessa myös arviointiin osallistuvien käyttäjien määrää pyrittiin kasvattamaan. Molempien protojen osalta arviointi suunniteltiin tehtäväksi samalla protokollalla eli arviointi kussakin kehittämisvaiheessa (I,II ja III) vaiheelle asetettujen tavoitteiden näkökulmasta. Tämä suunnitelma ei täysin onnistunut, koska protoilla oli käyttäjiä oletettua vähemmän ja eläköitymisprotosta kehitettiin vain ensimmäinen, rajoittunut pärjään-versio.

Pärjään Case 1: Eläköityvä

Turussa kehitetyn eläköityvä-pilotin suunniteltiin etenevän kolmessa vaiheessa ja kussakin vaiheessa pilotin laajentuvan sekä toiminnallisuuden että tietosisällön suhteen.

Eläköityvä-pilotista kehitettiin hankkeessa kuitenkin vain yksi versio, varhainen, suhteellisen rajoittunut versio. Tämä prototyyppi asennettiin käyttöön joukolle eläköityviä henkilöitä ja heitä opastettiin proton käytössä. Käyttäjille suunnattiin nettikyselynä arviointilomake, jonka avulla kerättiin ensimmäisen vaiheen käyttäjäkokemuksia proton käytöstä. Tavoitteena oli tämän jälkeen edetä käyttäjien haastatteluihin ja havainnoiteihin proton edistyessä seuraaviin kehitysvaiheisiin. Seuraavia versioita ei kuitenkaan enää kehitetty eläköityvä-pärjäimestä, joten emme pystyneet enempää arviointia tälle protolle toteuttamaan.

Ensimmäisen vaiheen proton tavoitteeksi oli asetettu, että prototyypin avulla kansalainen voi selata ja hakea muutaman luokitusperusteen mukaisesti omia

tietojaan. Joukko kansalaisen terveydentilaan ja/tai hyvinvointiin liittyviä dokumentteja oli muutettu sähköiseen muotoon (skannattu) ja protoon oli kehitetty yksinkertaisia selaus- ja hakutoimintoja.

Ensimmäisen vaiheen prototyypin arvioinnissa pyrittiin saamaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Toiminnallisuus: löytävätkö käyttäjät haluamansa tiedot, onko tarvittavat haku- ja selaustoiminnot ja –kriteerit käytettävissä, pystytkö lajittelemaan tietoja haluamaksesi kokonaisuuksiksi, mitä tietoja puuttuu, mitä toimintoja / kriteereitä puuttuu, onko proto toimiva,
- Käytettävyys: Ovatko tiedot helposti saatavissa, selattavissa, lajiteltavissa, ovatko tiedot ymmärrettävässä muodossa, oletko tyytyväinen tietokokonaisuuteen hyödyllisyyden ja käytettävyuden näkökulmasta, onko proto helpokäyttöinen, miellyttävä,
- Vaikuttavuus: Auttaako proto ja sen tiedot / toiminnot sinua paremmin ymmärtämään nykyistä tilannettasi / paremmin hallitsemaan tilannettasi / paremmin käsittämään tilanteesi kokonaisuuden, vaikuttaako proton avulla saamasi tiedot / toiminnot sinun tilanteeseesi / kokemukseesi.

Ensimmäisen vaiheen nettikyselyyn vastasi 6 eläköitymisproton käyttäjää. Tulokset raportoitiin OmaHyvinvointi-hankkeen II-väliraportissa (huhtikuussa 2009) ja esitetään tämän raportin luvussa 4.2

Toisen ja kolmannen vaiheen proton arviointi oli suunniteltu tehtäväksi laajemmalla käyttäjäjoukolla, menetelminä käyttäjien haastattelut ja käytön havainnointi. Näitä vaiheita ei kuitenkaan voitu toteuttaa, koska eläköitymisprotosta ei kehitetty enää uusia versioita.

Pärjään Case 2: Vauvautuva

Kuopiossa toteutetun vauvautumis-casen kehittäminen suunniteltiin myös etenevän kolmessa vaiheessa ja kussakin vaiheessa pilotin laajentuvan sekä toiminnallisuuden että tietosisällön suhteen. Vauvautuva-proto kehitys etenikin kahdessa kehitysvaiheessa.

Ensimmäisen vaiheen proton tavoitteena oli tuottaa käyttäjälle tietoa vauvautumiseen liittyen, erityisesti pyrittiin tarjoamaan käyttäjälle tietoa sitä, mistä hän saa tietoa, eli annetaan käyttäjälle Internetin resurssit käyttöön tehokkaasti. Tietoa tarjotaan käyttäjälähtöisesti: käyttäjälle annetaan valittavaksi avainsanoja, joiden perusteella hän voi hakea ulkopuolisista tietolähteistä (mm. ktl-portaali, terveyskirjasto, alueelliset palvelut) tietoa ja tallentaa tietoa dokumenttikirjastoon, josta käyttäjä voi poimia omia suosikkejaan ja täten rakentaa oman henkilökohtaisen terveyskansionsa. Tietoympäristöön liittyy myös palveluhakemisto, jossa on linkit vauvautuvan perheen palveluntarjoajiin. Vauvautumisproton tavoitteena on mahdollistaa ja vahvistaa käyttäjän yhteisöllisyyttä; käyttäjä pääsee keskusteluun ammattilaisten kanssa ja erilaisten yhteisöjen kanssa, esimerkiksi imetystukiyhteisö. Käyttäjän profilointi mahdollistaa käytön personoinnin.

Ensimmäisen vaiheen prototyypin arvioinnissa pyrittiin saamaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Toiminnallisuus: löytävätkö käyttäjät haluamansa tiedot, onko tarvittavat haku- ja selaustoiminnot ja –kriteerit käytettävissä, pystytkö lajittelemaan tietoja haluamaksesi kokonaisuuksiksi, pystytkö rakentamaan oman terveystietokansiosi, mitä tietoja puuttuu, mitä toimintoja / kriteereitä puuttuu, onko proto toimiva,
- Käytettävyys: Ovatko tiedot helposti saatavissa, selattavissa, lajiteltavissa, ovatko tiedot ymmärrettävässä muodossa, oletko tyytyväinen tietokokonaisuuteen hyödyllisyyden ja käytettävyyden näkökulmasta, onko proto helppokäyttöinen, miellyttävä, opastava,
- Vaikuttavuus: Auttaako proto ja sen tiedot / toiminnot sinua paremmin ymmärtämään nykyistä tilannettasi / paremmin hallitsemaan tilannettasi / paremmin käsittämään tilanteesi kokonaisuuden, vaikuttaako proton avulla saamasi tiedot / toiminnot sinun tilanteeseesi / kokemukseesi /...

Ensimmäisen vaiheen nettikyselyyn vastasi 2 käyttäjää. Tulokset esitetään kohdassa 4.2

Vauvautumis-pärjäimen toisen vaiheen arviointi tehtiin helmikuussa 2010 haastattelemalla käyttäjiä Kuopiossa (haastattelussa 2 käyttäjää, lisäksi puhelinhaastattelussa 1 käyttäjä). Vauvautumis-pärjäin oli laajentunut toiminnallisesti huomattavasti toisessa vaiheessa. Toisen vaiheen arvioinnin tulokset esitetään kohdassa 4.4

4. Arvioinnin tulokset

4.1 Kysely 1: Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä

Lokakuussa 2008 kerättiin arviointitietoa projektin ensimmäisen vaiheen toteutuksesta ja tuloksista. Tavoitteena oli tutkia, miten hyvin suunnittelu- ja kehittämisprosessi on edennyt ja miten valitut menetelmät ja työkalut ovat toimineet. Erityisesti arvioitiin projektin työskentelymenetelmää, työpajoja, jotka ovat olleet tiettyyn teemaan tai näkökulmaan painottuvia työkokouksia, jossa esitysten, keskustelujen ja pienryhmätyöskentelyn avulla on käsitelty työpajan teemaa tai näkökulmaa.

Omahyvinvointi-hanke alkoi 1.5.2008 ja työpajoja oli lokakuun loppuun mennessä toteutettu jo 4. Työpajojen arviointia varten tehtiin internetiin anonyymi kyselylomake, jonka avulla pyrittiin selvittämään projektiin osallistuneiden henkilöiden kokemuksia ja näkemyksiä työpajoista. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää työpajoihin osallistuneiden henkilöiden mielipiteitä työpajojen hyödyllisyydestä ja kuinka hyvin työpajat toimivat suunnittelun ja toteutuksen välineinä. Kyselyllä pyrittiin myös selvittämään kuinka onnistuneita toteutetut työpajat olivat ja samalla löytää mahdollisia kehityskohteita työpajatyöskentelylle. Lisäksi kyselyn tarkoituksena oli kerätä vastaajilta kokemuksia, ajatuksia ja kehitysehdotuksia projektin suunnittelu- ja kehittämisprosessin tilanteesta. Tarkoituksena oli myös saada selville mahdollisia kehityskohteita työskentelytavoissa ja yhteistyössä sekä yleinen käsitys hankkeen tilasta.

Kysely toteutettiin lokakuussa 2008 ja vastauksia tuli määräajassa 18, jota voitiin pitää varsin hyvänä määränä huomioiden aktiivisesti työpajoihin osallistuneiden henkilöiden määrä. Keskimäärin työpajoihin osallistui 19 henkilöä. Kyselyssä oli sekä avoimia että viisiasteisia kysymyksiä, joissa 1 oli erittäin huono ja 5 erittäin hyvä. Kyselyssä käytetty lomake on liitteenä Kysely1.

Tulokset: Työpajat

Hankkeen sisällä työpajoja pidettiin pääsääntöisesti hyödyllisinä ja tuloksellisinä. Työpajoissa hankkeen ihmiset tulivat tutuiksi ja niissä pystyttiin keskustelemaan kunnolla hankkeen asioista ja etenemisestä. Työpajojen avulla voitiin vaihtaa näkemyksiä hankkeen osallistujien kesken. Vastaajat kokivat, että työpajojen kautta pystyttiin todelliseen vuorovaikutukseen ja samalla keskustelut auttoivat paremman kokonaiskuvan hahmottamiseen. Työpajojen tärkeyden perusteella voitiin pohtia, oliko tarpeen hankkeen sisällä järjestää muitakin kokouksia kuin työpajoja, joissa hankkeeseen osallistujat olisivat voineet keskustella ja vaihtaa näkemyksiään.

Vaikka työpajat koettiin hyödyllisiksi, niin niissä esiintyi aika paljon ongelmiakin. Ongelmana koettiin, että työpajojen tuloksia ei saatu riittävästi sidottua teemoihin. Lisäksi työpajojen tavoitteet koettiin usein liian epäselviksi, jolloin työpajoissa tehty työ saattoi olla hieman turhaa. Vastaajat toivoivatkin työpajoille selkeämmät tavoitteet, joissa määriteltäisiin tarkasti mitä työpajalla halutaan ja miten tavoitteet pystytään saavuttamaan. Lisäksi kehitysideana esitettiin, että työpajan tulokset tai

niiden jatkokäsittely tulisi osoittaa aina jollekin ryhmälle, jolloin niiden hyödynnettävyys kenties paranisi.

Työpajoissa tärkeänä työmenetelmänä olivat pienryhmätyöskentelyt. Pienryhmätyöskentelyssä työpajoihin osallistuvat henkilöt jaettiin muutamaaan pienempään ryhmään, jotka keskittyivät jonkin tietyn asian käsittelyyn. Vastaajat kokivat pienryhmätyöskentelyn olevan hieman liian hajanaista ja suunnittelematonta työntekoa satunnaisesti ryhmiin jaettujen ihmisten kanssa. Vastaajat toivoivatkin, että pienryhmille annettaisiin selkeämmät ohjeet ja tavoitteet. Ryhmissä pitäisi olla tiukempi kuri ja ohjaus, jolloin pysyttäisiin paremmin aiheessa. Vastaajat kokivat, että tehtävänannot olivat olleet liian avoimia ja pienryhmien aihe- ja henkilövalintoihin pitäisi panostaa enemmän. Lisäksi ryhmien tulisi raportoida yksityiskohtaisemmin tuloksista ja näiden tulosten käsittelyn pitäisi olla tarkempaa.

Kyselyn vastausten perusteella saatiin kehitysideoita, joiden perusteella työpajoja voitaisiin kehittää hyödyllisemmiksi. Vastaajat toivoivatkin, että tulevan työpajan materiaalit olisivat tarjolla jo ennen työpajaa, jolloin olisi mahdollista perehtyä aiheisiin etukäteen. Lisäksi toivottiin, että osallistujille voitaisiin asettaa erinäköisiä ennakkotehtäviä, joiden perusteella aihe olisi kaikille tutumpi. Ennakkotehtäviksi ehdotettiin esimerkiksi erilaisia lomakkeita, jotka pitäisi palauttaa työpajassa.

Vastaajat kokivat, että olisi hyvä järjestää tarkemmin kohdennettuja, fokuoituja työpajoja, joissa voitaisiin saavuttaa konkreettisempia tuloksia. Lisäksi työpajoihin ei tarvitsisi kaikkien hankkeen ihmisten osallistua, vaan niitä voitaisiin järjestää hieman pienemmällekin kohdeyleisölle. Vastausten perusteella voitiin päätellä, että työpajan onnistumisen kannalta tärkeää on, että työpaja kestää kokonaisen päivän, työpajojen ja pienryhmien suunnitteluun tulee panostaa, ja tuloksiin sekä erilaisiin yhteenvetoihin ja niiden jakeluun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi tärkeiksi menestystekijöiksi koettiin materiaalien ennakkopakelu, hyvät alustukset sekä tulosten jatkokäsittely.

Tulokset: Suunnittelu- ja kehittämisprosessi

Kyselyn perusteella voitiin päätellä, etteivät kaikki asiat hankkeessa olleet vastausajankohtana täysin kunnossa. Vastaajat kokivat, että hankkeen kokonaistavoite ei ollut riittävän selkeä. Tämä epäselvyys aiheutti sen, etteivät kaikki osapuolet pystyneet siihen sitoutumaan. Vastaajat kaipaivatkin selkeämpiä suunnitelmia mitä kukin tekee ja koska. Vastausajankohtana monet vastaajat kokivat, että eri teemat tekevät ”omia juttujaan” toisista välittämättä. Tehdyllä työllä ei ollut riittävästi yhteyttä toisiin teemoihin, vaan työtä oli lähdetty tekemään omasta näkökulmasta muita teemoja huomioimatta. Keskinäinen tiedonvaihto oli puutteellista, varsinkin siitä, mitä kukin oli tekemässä ja missä vaiheessa tekeminen oli.

Kyselyyn vastanneet kokivat, että suurimpia ongelmia sillä hetkellä suunnittelu- ja kehittämisprosessissa oli tiedonjako hankkeen sisällä. Tiedonjako eri teemojen ja ryhmien välillä koettiin ongelmalliseksi ja vastaajat toivoivatkin Moodlen auttavan tähän ongelmaan. Yhdeksi syyksi tiedonjaon ongelmiin vastaajat listasivatkin vanhan tiedonjakoympäristön. Vastaajat kokivat myös, että yhteistyötä hankkeen sisällä pitäisi tiivistää muillakin keinoilla kuin työpajoilla. Sisäisen viestinnän kehittämisen

lisäksi, eräs vastaaja kaipasi ulkoisen viestinnän kehittämistä ja siihen resurssien varaamista.

Vastajat kokivat, että hankkeen koordinoinnissa ja kokonaisuuden hallinnassa oli ongelmia. Osa vastaajista koki, että projektin koordinointi oli liian ylhäältä-alas käskyttämistä ja kaivattiinkin enemmän yhteistyöhön kannustavaa johtamista. Vastauksissa toivottiin myös enemmän hankkeen sisäistä keskustelua yhteistyöstä, johtamisesta sekä projektin suunnasta. Vastajat kaipasivatkin käytännön asioiden parantamiseksi työpajaa tai kokousta, jossa käsiteltäisiin projektin hallintaa ja koordinointia.

”Tarpeiden ja ratkaisujen monimuotoisuus on jo selvää - nyt on valittava ne asiat, joita osapuolet ja kohderyhmät tarkemmin haluavat edistää - erityisesti yritysosapuolten tarjonnassa paljon valmista, jonka avulla päästään monta kerrosta korkeammalle kuin tyhjästä tekemällä hankkeen loppuun mennessä.”

Kyselyn 1 yhteenveto

Työpajat oli hankkeen sisällä koettu hyödyllisiksi suunnittelun ja kehittämisen välineinä. Työpajoissa erittäin onnistuneiksi oli koettu vuorovaikutus eri osapuolten välillä ja avoin keskustelu. Toteutuneiden työpajojen suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten jakelussa oli kuitenkin esiintynyt myös ongelmia. Suunnittelu- ja kehittämisprosessin arvioinnin tuloksena oli, että projekti oli edennyt suunniteltua hitaammin, eri teemojen ja tutkimuskysymysten välisessä yhteistyössä oli ongelmia ja hankkeen koordinaatiota tulisi parantaa. Hanke oli iso ja siinä oli monia erilaisia näkökulmia ja teemoja, jotka sillä hetkellä olivat vielä suhteellisen erillisiä ja niiden välinen työnjako ja yhteistyö eivät olleet kovin hyvin jäsentyneet ja organisoituneet.

Kyselyssä tärkeiksi kehittämiskohteiksi nousivat: hallitumpi koordinaatio, yhteistyön parantaminen, enemmän vuorovaikusta eri teemojen ja näkökulmien kesken, selkeämmät suunnitelmat toteutukseen, tarkemmat tavoitteet ja suunnitelmat työpajoille ja niiden tulosten parempi jakelu sekä kokonaisvaltainen hyödyntäminen hankkeen toteutuksessa.

Raportin tuloksena ehdotettiin, että hankkeen koordinoinnissa esille tulleiden ongelmien käsittelemiseksi järjestettäisiin erityinen koordinointi-työpaja tai hankkeen osallistujien kesken kokous, jossa keskityttäisiin hankkeen sisällöllisen ja hallinnollisen koordinaation ongelmiin ja niiden ratkaisuun. Raportissa myös ehdotettiin, että hankkeelle muodostettaisiin alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti osallistuvien organisaatioiden edustajista muodostuva sisäinen johtoryhmä (steering group). Tämä mahdollistaisi hankkeen kaikkien osapuolten osallistumisen hankkeen hallintoihin ja tehtäviin suunnitelmiin ja päätöksiin.

4.2 Pärjäin-prototojen ensimmäinen arviointi

Pärjäimen protoversiot, sekä eläköityväproto että vauvautumisproto, annettiin käyttäjille koekäyttöön maaliskuussa 2009. Käyttäjää ei vielä ollut paljon, eivätkä

protoprotestit olleet toiminnallisesti kovin monipuolisia. Protojen käytettävyyttä ja hyödyllisyyttä arvioitiin alustavasti tässä vaiheessa nettikyselylomakkeella, jotta saataisiin selville Pärjäimen käyttökokemuksia, kehittämistoiveita, käyttäjien tarpeita ja käytettävyyden kehittämissideoita.

Lomakkeen oli huhtikuun 22 päivään mennessä täyttänyt 9 käyttäjää, joista 2 on vauvautumisproton käyttäjiä, 6 eläköitymisproton käyttäjiä ja yksi ei ole nimennyt käyttämäänsä protoa eikä vastannut kysymyksiin. Kyselyyn käyttäjät vastasivat anonyymeinä.

Vauvautumisproton arviointiin on osallistunut vain 2 käyttäjää. He olivat tyytyväisiä Pärjäimeen, ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Erityisesti käyttäjät kokivat, että he ovat saaneet Pärjäimen kautta mielenkiintoisia tietopaketteja, jotka he kokivat itselleen hyödyllisiksi. Käyttäjillä oli vain vähän Pärjäimen käyttökokemusta (1-3 pv), joten he eivät vielä osanneet kertoa toiveistaan Pärjäimen edelleen kehittämiseksi.

Eläköitymisproton käyttäjistä 6 vastasi käyttäjäkyselyyn, näistä 2 miehiä ja 4 naisia. Myös eläköitymisproton käyttäjillä oli vähän käyttökokemusta, suurimmalla osalla 1-3 pv, yhdellä 4-7 pv. Käyttäjät olivat suhteellisen tyytyväisiä Pärjäimeen. Hyvän Pärjäimessä koettiin se, että se mahdollistaa tietyn oman sairauden kulun seuraamisen, ja kaikki omaan terveydentilaan liittyvät tiedot ovat pitkältikin ajalta katseltavissa, joten oma käsitys omasta terveydentilasta ja terveysongelmien kehittymisestä syvenee. Ongelmina käytössä oli koettu se, että jotkut samat asiakirjat ovat moneen kertaan tallennettuina ja luokitusten lisääminen oli vaikeaa. Lääkkeen nimen toivottiin olevan tietojen hakukriteerinä, jotta voisi seurata tiettyyn lääkkeeseen liittyviä toimintoja / asiakirjoja.

Tietoja toivottiin saatavan Pärjäimeen ainakin terveydenhuollon organisaatioista, ja niiden lisäksi apteekkeista reseptilääkkeiden osalta ja Kelasta ja vakuutusyhtiöistä. Lisäksi Pärjäimessä toivottiin pystyttävän hoitamaan terveys- ja hyvinvointitietojen lisäksi myös talousasioita (esim. lainoja ja sijoituksia). Ne koetaan tärkeäksi osaksi omaa elämänhallintaa. Koska kyselyyn vastanneilla käyttäjillä oli hyvin vähän Pärjäimen käyttökokemusta, he eivät vielä halunneet esittää toiveita siitä, miten Pärjäintä tulisi jatkossa kehittää. Esille tuli kuitenkin toive siitä, että omat tiedot saadaan tulevaisuudessa automaattisesti siirrettyä erilaisista rekistereistä omaan Pärjäimeen niin, ettei kansalaisen tarvitse joka kerta pyytää niitä sähköisinä mukaansa. Tietojen siirron toivottiin olevan automaattista ja tietoturvallista, koska tietojen ei haluta joutuvan väriin käsiin.

Yhteenvedon voidaan todeta, että alustavat käyttäjäkokemukset Pärjäimestä olivat positiivisia. Järjestelmän koettiin auttavan elämänhallinnassa ja myös tuovan mielenkiintoista ja hyödyllistä tietoa käyttäjän käyttöön. Pärjäimen toiminnallisuutta haluttiin laajentaa kattamaan myös muita elämänalueita kuin terveys ja hyvinvointi. Omien tietojen toivottiin tulevaisuudessa siirtyvän automaattisesti ja tietoturvalisesti kansalaisen omaan Pärjäimeen. Pärjäimen toivottiin myös olevan yhteydessä moniin erilaisiin järjestelmiin ja organisaatioihin (terveydenhuolto, Kela, vakuutusyhtiöt, rahalaitokset), joissa kansalaisen elämään liittyviä tietoja käsitellään ja tallennetaan.

4.3 Kysely 2: Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä

Arvioinnin tässä vaiheessa arvioitiin, miten hyvin suunnittelu- ja kehittämisprosessi oli edennyt ja miten valitut menetelmät ja työkalut olivat toimineet ja mihin suuntaan nämä asiat olivat kehittyneet ensimmäisen arvioinnin jälkeen. Lokakuusta 2008 lokakuuhun 2009 työpajoja oli toteutettu neljä ja lisäksi pidettiin neljä muuta työpajanomaista konsortiokokousta.

Arviointi toteutettiin nettikyselynä syyskuussa 2009 ja vastauksia saatiin määräajassa 13. Vastausten määrä oli tyydyttävä huomioiden työpajoihin osallistuvien henkilöiden määrän. Kyselyssä oli sekä avoimia että viisiasteisia kysymyksiä, joissa 1 oli erittäin huono ja 5 erittäin hyvä. Nettikyselyssä käytetty lomake on tämän raportin liitteenä Kysely 2.

Tulokset: Työpajatyöskentely

Työpajat koettiin valtaosin hyödyllisiksi ja tuloksellisiksi. Arvioista ja kommenteista oli havaittavissa, että niihin oltiin keskimäärin tyytyväisempiä kuin joihinkin alkupään työpajoista, joita käsiteltiin ensimmäisessä työpajojen arviointiraportissa. Hyvänä pidettiin muun muassa työpajoissa käytyjä keskusteluja. Myös muihin kuin varsinaisiin työpajoihin oltiin enimmäkseen tyytyväisiä, mutta vastausmäärän pienuuden vuoksi niistä ei ollut mahdollista tehdä kovin yksityiskohtaisia johtopäätöksiä.

Vaikka työpajoihin suhtauduttiin positiivisesti, esiintyi niissä myös ongelmia. Eräs melko useasti mainittu työpajojen sujuvuutta haitannut seikka oli osallistujien riittämätön valmistautuminen ennen työpajoja, mikä oli ollut haaste myös aikaisemmissa työpajoissa. Työpajoissa ei aina ollut myöskään paikalla kaikkia tarvittavia osapuolia, esimerkiksi yrityksiä olisi kaivattu paikalle enemmän. Eräs vastaaja huomautti, että työpajoista tiedotettiin liian myöhään. Mikäli näin koki useampikin, yritysosapuolten täydet kalenterit saattoivat selittää vaihtelevaa osallistumista.

Työpajojen teemat ja tavoitteet eivät aina vastanneet saatuja tuloksia, esimerkiksi keskustelu saattoi jäädä liian yleiselle tasolle tai työpajan painotuksesta muodostui toisenlainen kuin oli suunniteltu. Silti työpajoihin ei oltu erityisen pettyneitä tässä suhteessa. Kommentteja kirjoitti enemmän työpajojen konkreettisten tulosten vähyys ja jääminen paperille; se, että työpajassa käyty keskustelu ja saadut tulokset eivät aina olleet johtaneet selkeään toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Työpajojen tavoitteita ja fokusta olisi voinut terävöittää ja pyrkiä selkeämmin tietynlaisiin tuloksiin. Myös vielä tarkemmin kohdistettuja teemakohtaisia työkokouksia kaivattiin. Työpajat olivat olleet jossain määrin irrallisia toisistaan. Osallistujien vajavainen sitoutuminen tekemään sovittuja asioita sai myös kritiikkiä. Koordinoinnin ongelmat vaikuttivat myös työpajojen onnistumiseen. Kokonaisuutena kommenttien sisältöä arvioiden vaikutti siltä, että näissä asioissa oli kuitenkin onnistuttu jonkin verran paremmin kuin ensimmäisen arvioinnin kattamissa työpajoissa.

Vastauksia työpajaa kohden tuli sen verran vähän, että niiden onnistumista oli vaikea vertailla keskenään. Yleisellä tasolla voidaan sanoa, että työpajojen fokus oli pääsääntöisesti ollut onnistunut ja myös ajankäyttö oli mitoitettu hyvin. Työpajat kestivät tyypillisesti 5–6 tuntia. Pienryhmätyöskentelyn, tulosten ja niiden jakelun sekä työpajan onnistumisessa arvioissa oli nähtävissä hieman enemmän heiluntaa työpajojen välillä, mutta pääsääntöisesti arvosanat pysyivät niissäkin neutraalissa tai hyvän puolella. Alinta arvosanaa annettiin työpajaosiossa vain kaksi kappaletta.

Tulokset: Suunnittelu- ja kehittämisprosessi

Vastausten perusteella näytti siltä, että hanke ei ollut edennyt aivan suunnitelmien mukaisesti ja myös hitaammin kuin oli suunniteltu. Projektin kokonaisuuden hallintaan oli tarve panostaa, sillä monet vastaajista eivät olleet pitäneet sitä onnistuneena. Tehty työ ei kaikkien mielestä ollut vastannut alkuperäisiä suunnitelmia. Heikoimmat arviot sai hankkeen koordinaatio. Useimmissa arvosanoissa oli kuitenkin nähtävissä pientä nousua verrattuna edelliseen arviointiin.

Työskentelytapoihin enemmistö vastaajista oli tyytyväisiä ja kommentoissa työpajamuotoisuus sinänsä sai kannatusta, mutta myös rakentavia ehdotuksia työskentelytapojen kehittämiseksi esitettiin. Muun muassa työpajojen tarkempi kohdentaminen, osapuolien välisen yhteistyön ja tiedonvälityksen vahvistaminen, ennakolta valmistautuminen ja selkeiden tavoitteiden määrittely olisivat olleet vastaajien mielestä avuksi.

Koordinaation puutteet näyttäisivät liittyneen erityisesti kokonaisuuden hallintaan ja säännöllisen koordinaatiorytmin puuttumiseen. Viestintä toimijoiden välillä oli vähentynyt. Onnistunutta koordinaatiota näytti olevan ainakin joidenkin teemojen ja ryhmien välillä, mutta tiedotus eri osioista kaikkiin suuntiin ei toiminut kaikkien mielestä tyydyttävästi. Säännöllinen ja systemaattinen tiedonvälitys on osa onnistunutta koordinaatiota, ja edellä mainituilla ongelmilla näyttäisi olleen yhteys.

Edellisessä arviointiraportissa vastaajat olivat toivoneet uuden ryhmätyöalustan (Moodlen) poistavan tiedonvälityksen ongelmia, mutta uuttakaan alustaa ei koettu riittävän hyväksi ja sen käyttö jäi vähäiseksi. Alustalta ei löytynyt kaikkia materiaaleja, eikä arviointia edeltäviltä muutamalta kuukaudelta ollut työpajoista järjestelmään lisätty mitään. Materiaalien päivittäminen ryhmätyöalustalle oli osapuolten omalla vastuulla. Materiaaleja oli kuitenkin toimitettu osapuolille sähköpostilla ja on tarpeen huomioida, että selvästi yli puolet vastaajista antoi tiedonvaihdolle ja avoimuudelle hyvän arvosanan, vaikka kyselyn avoimissa vastauksissa ongelmia ilmaistiinkin olevan.

Hankkeessa oli tarve pitää osapuolet paremmin ajan tasalla siitä, missä mennään esimerkiksi järjestämällä yhteinen tilannekatsaus. Näin olisi paremmin voitu löytää yhtymäkohdat ja hyödyntää tuloksia tehokkaammin ristiin. Muodosta riippumatta erityisesti tiedonvaihdon varmistaminen olisi edistänyt yhteistyötä. Yhteiset tavoitteet ja roadmap eivät myöskään olleet kaikille osapuolille selkeät.

Protojen rooli hankkeessa oli muuttunut alkuperäisestä. Eläköityvien ja vauvautuvien osuus jäi suppeammaksi kuin alun perin suunniteltiin. Protojen kehittämistä yhteistyössä eri näkökulmien ja teemojen kanssa toivottiin.

Kyselyn 2 yhteenveto

Työpajat koettiin pääsääntöisesti hyödyllisiksi ja tuloksellisiksi, muun muassa niissä käytyjä keskusteluja pidettiin hyvinä. Kehittämisen varaa koettiin silti olevan esimerkiksi tiedonvälityksessä, työpajojen fokuksessa, osallistujien valmistautumisessa ja työpajojen tulosten konkretisoinnissa.

Suunnittelu- ja kehittämisprosessin arvioinnin tuloksena oli, että hanke oli edennyt hitaammin ja myös eri suuntaan alkuperäisestä suunnitelmasta, mutta monilta osin oltiin myös tyytyväisiä, esimerkiksi työskentelytapoihin. Puutteita oli erityisesti kokonaisuuden koordinoinnissa, millä oli säteilyvaikutus muihin hankkeen haasteisiin. Tiedonvaihdossa osa koki olleen ongelmia, eikä uusi ryhmätyöalusta ollut ratkaissut niitä. Osapuolet eivät ottaneet sitä aktiiviseen käyttöön. Kaikki osapuolet eivät olleet ajan tasalla toistensa tekemisistä, mikä vähensi mahdollisuuksia hyödyntää tuloksia ristiin. Yhteiset tavoitteet ja roadmap eivät olleet selkeät kaikille osapuolille.

Hankkeessa oli havaittavissa positiivista kehitystä arviointien välillä, mutta jotkin ongelmat näyttivät säilyneen. Näitä olivat erityisesti tiedonvaihto, työpajojen terävöittäminen ja niissä tuloshakuisuus, yhteistyöhön panostaminen sekä koordinointi. Osittain syyt olivat muuttuneet, esimerkiksi aiemmassa arvioinnissa osa koki ongelmaksi koordinoinnin olevan liian ylhäältä ohjattua, mutta nyt vaivasi kokonaiskoordinaation vähäisyys. Aiemmassa arvioinnissa näkyi, miten osapuolet hakivat rooliaan hankkeessa ja tehtävänjako oli epäselvä, näistä ei tässä kyselyssä tullut yhtäkään kommenttia.

4.4 Vauvautumispärjäimen käyttäjähaastattelut

Perheet-hyvinvointikanavan, vauvautumispärjäimen tai Pärjäimen, käyttäjien teemahaastattelut tehtiin helmi–maaliskuun vaihteessa 2010. Kaksi haastattelusta tehtiin kasvokkain ja yksi puhelimitse. Valtaosa Pärjäimen käyttäjistä oli naisia, ja samoin haastatellut olivat joko odottavia tai jo lapsen saaneita äitejä. Haastattelussa käytetyt kysymykset ovat liitteessä ”Vauvautumispärjäimen teemahaastattelurunko”. Koska haastateltavia saatiin melko vähän, laadittiin samojen kysymysten pohjalta lisäksi lyhyempi sähköinen lomake, mutta siihen ei saatu vastauksia.

Haastattelun teemoina olivat Pärjäimen ja sen eri toiminnallisuuksien käyttö yleensä, Pärjäin tiedonsaannin ja tuottamisen välineenä, vaikuttavuus, käytettävyys sekä yhteisöllisyys ja vertaistuki. Lopuksi kysyttiin vielä käyttäjien kokemusta tietoturvallisuudesta sekä heidän ajatuksiaan siitä, millainen Pärjäin voisi olla valmistuessaan.

Käyttö ja toiminnallisuus

Haastatelluista yksi oli melko aktiivinen käyttäjä (A) ja kaksi oli käyttänyt Pärjäintä epäsäännöllisemmin. Vastaja A:n aktiivisuuteen vaikutti se, että hän oli mukana ryhmässä, jossa käytiin aktiivisesti keskustelua. Kaksi muuta käyttäjää eivät kokeneet käyttäneensä Pärjäintä kovin aktiivisesti, mutta olivat tutustuneet siihen perusteellisesti ja käyttäneet sitä tiedonhakuun esimerkiksi erilaisten kunnallisten tai muiden palveluiden löytämiseksi. Lisäksi kaikki vastaajat olivat lukeneet ainakin joitakin artikkeleita. Yksi vastaajista arveli, että mikäli Pärjään olisi ollut olemassa hänen odottaessaan ensimmäistä lasta tai lapsen ollessa pieni, olisi hän käyttänyt sitä paljon aktiivisemmin – nyt tarvittava tieto oli jo enimmäkseen hankittu ja artikkeleita tuli luettua lähinnä yleisestä mielenkiinnosta.

Kahdella vastaajista Pärjäimen käyttö painottui tiedonhankintaan ja aktiivisella keskustelijalla (A) sosiaaliin ominaisuuksiin. Kaikki vastaajat olivat kyllä potentiaalisesti kiinnostuneita mm. keskusteluista eri ryhmissä, mutta vain yhdessä ryhmistä keskustelu oli aktiivista. Tämä ryhmä oli kuitenkin suljettu ulkopuolisilta, joten vain vastaja A pystyi sitä käyttämään. Koska muut ryhmät olivat hiljaisia, eivät kaksi muuta vastaajaa tulleet aloittaneeksi niissä keskustelua.

Tiedon käyttö ja tuottaminen

Kaikki vastaajat etsivät tietoa palveluhakemistosta, jota pidettiin onnistuneena ja monipuolisena, joskin sieltä myös puuttui sellaista tietoa, jota käyttäjät olivat sieltä koettaneet löytää. Tämä herättikin ajatuksen, että käyttäjille voisi toteuttaa mahdollisuuden ehdottaa uutta sisältöä palveluhakemistoon.

Käyttäjät lukivat artikkeleita ja katsoivat videoita vauvan käsittelystä. Videoita yksi vastaajista toivoi myös lisää, koska piti niitä hyvin hyödyllisinä ensimmäisen lapsen saaville, vaikka ei itse niitä varsinaisesti tarvinnutkaan.

Pärjäimen tarjoamia tietoja – artikkeleita, videoita ja palveluhakemistoa – pidettiin tarpeellisina ja hyvin laadittuina. Kieli oli tarpeeksi selkeää ja kansantajuista ja tekstit enimmäkseen sopivan mittaisia. Oli hyvä, että perustiedon löytää yhdestä paikasta ja lisäksi tarjolla on linkkejä muualla olevaan tietoon. Toisaalta todettiin sekin, että monilta osin saman perustiedon voi saada hyvin myös muualta, joten sisältö ei tässä mielessä ole kaikilta osin erityisen uniikkia. Sen sijaan uniikkia on Pärjäimen muodostama kokonaisuus. Tietoa löytyi vauvaiän lisäksi myös uhmaiästä. Yksi vastaajista oli lukenut Äiti-teeman alta paljon artikkeleita. Hän kiinnitti huomiota siihen, että verrattuna siellä tarjolla olevaan artikkelimäärään isille olisi voinut olla tarjolla enemmän tietoa, koska heille kohdistettua tietoa on tyypillisesti tarjolla vähemmän. Vastaajat arvostivat sitä, että Pärjään on luotettava tiedonlähde, koska esimerkiksi yleisillä keskustelupalstoilla liikkuu paljon mututietoa.

Pärjäimessä käytyjä keskusteluja ei mainittavasti käytetty tiedonhankintaan tai tiedon jakamiseen. Asia olisi ilmeisesti voinut olla toisin, jos keskustelu olisi ollut aktiivisempaa. Protossa oli vain rajallinen määrä käyttäjiä, mikä voi osin selittää keskustelujen vähäisen määrän. Halua keskusteluiden käymiseen ja seuraamiseen

haastatelluilla oli. Yksi vastaajista oli suunnitellut myös blogin pitämistä, mutta muut kiireet ajoivat edelle.

Tiedon etsiminen ja löytäminen koettiin helpoksi, vaikkakin välillä haluttua tietoa sai etsiä turhan pitkään. Hakutoimintoja haastatellut eivät olleet käyttäneet tai sellaisia etsineet. Vastaajat eivät olleet kokeneet tarpeelliseksi kerätä itselleen hyödyllistä tietoa tai linkkejä talteen omaksi henkilökohtaiseksi kokonaisuudeksi, vaan löysivät tiensä takaisin artikkeliin tai palveluhakemiston kohtaan joka kerta erikseen. Tällaista toiminnallisuutta ei protossa ollut tarjolla, mutta haastattelussa haluttiin selvittää, olivatko haastatellut tällaista yrittäneet. Vauvautumista koskevien tietojen kerääminen laajemmin yhteen paikkaan eräänlaiseksi terveystietokannaksi olisi yhden vastaajan mukaan kätevää, mutta hän ei kokenut, että kaipaisi sellaista juuri tähän Pärjäimeen, vaan tarvitsisi laajemman, jatkuvan kokonaisuuden.

Vaikutavuus

Vastaajat pitivät Pärjäintä periaatteessa välineenä, joka voisi auttaa käsittämään ja hallitsemaan oman tilanteen kokonaisuutena ja ymmärtämään nykyinen tilanne. Kuitenkaan omalla kohdallaan he eivät kokeneet näin käyneen, osin siksi, että omat tukiverkostot olivat jo muutenkin hyvin vahvat, tietoa ja tukea sai muista kanavista tai tietoa oli tarpeeksi jo entuudestaan. He arvelivat, että palvelun tarjoamilla tiedoilla voisi hyvin olla positiivinen vaikutus ja samoin olisi varmasti myös keskusteluilla ja ryhmillä, jos ne olisivat aktiivisempia.

Vastaaja A koki, että ryhmässä käyty keskustelu lähensi ihmisiä ja lisäsi tuttuuden tunnetta. Tässä ryhmässä keskustelua käyneet käyttäjät tapaavat ja toimivat yhdessä myös tosielämässä ja Pärjäimen ryhmä on tämän toiminnan eräänlainen jatke, toimintaa tukeva väline. He käyttivät sitä paljon esimerkiksi ilmoitustauluna ja tapaamisista sopimiseen. Pärjäin ja kyseinen ryhmä ovat A:n mielestä tukeneet heidän toimintaansa hyvin, mutta toiminta ei silti ole riippuvaista Pärjäimestä.

Käytettävyys

Pärjäimen käyttö oli helppoa. Käyttöliittymää verrattiin muun muassa Facebookiin – siinä oli tiettyä tuttuuden tunnetta. Tietoa sai etsiä välillä aika pitkään, mutta samalla törmäsi uusiin mielenkiintoisiin asioihin.

Toiminnot löytyivät helposti ja niiden otsikointi oli selkeätä muutamia pieniä yksityiskohtia lukuun ottamatta. Sen sijaan kaikki kuvakkeet eivät olleet yhtä informatiivisia. Pärjäimessä käytetyt termit ja käsitteet koettiin kansantajuisiksi ja helposti ymmärrettäviksi.

Vastaajat eivät olleet kaivanneet eivätkä etsineet ohjeistusta palvelun käyttöön. He eivät myöskään muistaneet törmänneensä virhetilanteisiin.

Yksi vastaajista oli muokannut Pärjäintä omien mieltymysten mukaiseksi ja se sujui hänen mielestään helposti. Muokkaus tarkoittaa käytännössä oman profiilin sapluunan muuntelua.

Yhteisöllisyys ja vertaistuki

Kaikki vastaajat arvelivat Pärjäimen voivan tukea yhteisöllisyyttä ja että se mahdollistaa vertaistuen saamisen. Koska käyttäjiä oli vähän ja keskustelua ei juuri ollut, näin ei kuitenkaan heidän kohdallaan käynyt ja toisaalta vastaajat kokivat myös omien verkostojensa olevan tarpeeksi vahvoja jo muuten. Vastaaja A:n käymät ryhmäkeskustelut koskivat pääosin käytännön järjestelyitä, kuten tapaamisia, mutta hän koki, että Pärjään kyllä tuki ryhmän yhteisöllisyyttä hyvin esimerkiksi sitä kautta, että ihmisiin tutustui jo netissä tarkastelemalla heidän profiileitaan ja lukemalla käytyä keskustelua.

Jokaisella käyttäjällä on Pärjäimessä jonkin verran Facebookia muistuttava profiili, johon he voivat lisätä tietoa itsestään, kuvia perheestään, videoita ja kirjoittaa blogia. Käyttäjät voivat kommentoida toistensa profiileita ja niiden sisältöä. Profiileihin kommentointia ja kuvien lisäämistä oli kaksi vastaajaa käyttänyt, mutta videoita tai blogia ei ollut käytetty. Kaikkia ominaisuuksia vastaajat pitivät kuitenkin hyvinä ja tarpeellisina.

Vastaajien mielestä Pärjäimen ryhmät (esim. äidit, isät, vauvauinti, tutkimus) olivat hyvin valitut ja jatkossa valikoimaa voisi laajentaa lisäämällä esimerkiksi harrasteryhmiä. Yksi vastaaja ehdotti myös, että tutkimuspuolta kannattaisi laajentaa, koska laadittuja materiaaleja, kuten videoita, voisi hyvin hyödyntää vaikka ”Sambiassa”.

Tietoturvallisuus

Pärjaintä pidettiin luotettavana tai melko luotettavana ympäristönä nykyisellään, koska käyttäjäksi ei pääse kuka tahansa ja ihmiset esiintyvät omilla nimillään. Vastaajat suhtautuivat vapautuneemmin materiaalin lisäämiseen Pärjäimeen, kuin esimerkiksi Facebookiin. Kovin henkilökohtaisia tietoja Pärjäimeen ei toisten nähtäväksi haluttu kuitenkaan laittaa. Huolenaiheena yhdellä vastaajalla oli, että kuinka helposti Pärjäimeen laitettun kuvan joku toinen voi napata itselleen. Kaikki vastaajat olivat selvästi tietoisia, että kuvia omista lapsista yms. on hyvä laittaa internetiin harkiten. Oma harkinta riittää myös jatkossa, jos palvelu laajenee.

Yksi vastaajista oli huomannut myös, että sivuilta on saatavissa Pärjäimessä käytetyn Ning-alustan yksityisyys ehdot, jotka tosin ovat englanniksi.

Kehittämisideoita ja muita kommentteja

Kaksi haastatelluista olisi valmiita käyttämään Pärjaintä myös jatkossa olettaen, että sitä jatkokehitetään ja käyttäjiä – joiden kokemuksista oppia – olisi enemmän. He käyttäisivät Pärjaintä faktatiedon etsimiseen, keskustelupalstojen lukemiseen ja keskusteluun sekä tiedon tai ihmisten etsimiseen mielenkiinnon kohteiden tai harrasteiden perusteella. Kolmas vastaaja ei nykyisellään koe tarvitsevansa Pärjaintä, mutta olisi halukas käyttämään Pärjaintä myös tulevaisuudessa, mikäli sen sisältö ja tarkoitus eivät rajoittuisi pääosin vauvautumisvaiheeseen.

Millainen sitten olisi vastaajien mielestä valmis Pärjäin? Se olisi paikka, josta saa sen faktatiedon, mitä suurin osa lapsiperheistä tarvitsee. Yhteisöt ja vertaistuki ovat vastaajille myös tärkeitä. Palvelussa jo lapsen saaneet perheet voisivat hekin jakaa kokemuksiaan. Pärjäin voisi olla työkalu, joka jatkaisi vauvaiästä vaikka aluksi kymmeneen ikävuoteen asti. Tietoa voisi tarjota esimerkiksi suuhygieniasta ja kasvatuksesta. Näin Pärjäimeen muodostuisi luonteva jatkumo lapsen kasvun tueksi vanhemmille.

Yhteenvedo vauvautumispärjäimen käyttäjähaastatteluista

Haastatellut olivat tutustuneet Pärjäimen eri ominaisuuksiin ja sisältöön hyvin. He suhtautuivat Pärjäimeen positiivisesti ja pitivät ideaa hyvänä. He olivat etsineet ja löytäneet tietoa omiin tarpeisiinsa, mutta lueskelleet artikkeleita myös puhtaasti mielenkiinnosta. Tarjottu tieto oli tasokasta ja käytetty kieli helposti ymmärrettävää. Tietoa oli tarjolla jo nyt hyvin, mutta myös täydennettävää olisi. Toiveissa oli, että sisältöä laajennettaisiin vauvaiästä eteenpäin.

Vastaajilla oli halu seurata ja osallistua keskusteluihin, mutta vain yksi vastaajista kuului sellaiseen ryhmään, jossa keskustelu oli aktiivista. Kaksi muuta haastateltua ei kuulunut kyseiseen ryhmään, eivätkä he tulleet aloittaneeksi keskustelua hiljaisemmissa ryhmissä tai muualla palvelussa. Muiden keskusteluiden hiljaisuutta selittänee osaltaan proton pienehkö käyttäjämäärä.

Haastatellut eivät olleet löytäneet Pärjäimestä mainittavia käytettävyysongelmia, ja Pärjäintä voi pitää tässä suhteessa onnistuneena. Myöskään virhetilanteisiin he eivät törmänneet.

Pärjäintä pidettiin luotettavana välineenä. Tarjottuun tietoon saattoi luottaa ja palveluun uskaltaa myös lisätä kuvia esimerkiksi lapsistaan, koska mukana olevat käyttäjät esiintyvät omilla nimillään.

Haastatellut olisivat valmiita käyttämään Pärjäintä jatkossakin, mutta nykyisessä muodossa käyttö olisi rajallista. Käyttäjämäärän tulisi kasvaa, jotta keskustelut aktivoituisivat. Lisäksi uusia ryhmiä voisi perustaa muun muassa eri harrasteille. Pärjäimen fokusta voisi laajentaa tukemaan perhettä ja lapsen kehitystä esimerkiksi kymmeneen ikävuoteen asti.

4.5 Hankkeen loppuarviointi

Hankkeen loppuarviointi tehtiin nettikyselyllä helmi-maaliskuun vaihteessa 2010. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 15 henkilöä, joten vastausprosentti oli suhteellisen hyvä. Seuraavassa käsitellään kyselyn tuloksia kysymys kerrallaan.

Onko hankkeessa saavutettu suunnitellut tavoitteet? Vastausten keskiarvo oli 3.1, suunnitellut tavoitteet on saavutettu tyydyttävästi.

Kysymykseen Saavutettiin enemmän annettiin 2 vastausta:

- Kansalaislähtöisyyden demystifiointi: Näkökulman monipuolinen käsittely ja yksinkertaistaminen käsitteellisesti ja toteutusriippumattomasti,
- Tunnistettu paljon sisältöjä, toimintoja, tietoja ja ominaisuuksia, joita pärjäimeen tarvitaan, poimittavaksi jatkotyöhön. Tuotettu paljon käyttökelpoisia malleja ja tietoa kehittämistä varten.

Kysymykseen Saavutettiin vähemmän annettiin seuraavia vastauksia:

- Alussa meni liian pitkään yleisen tason keskusteluissa, eikä päästy fokusoimaan tiettyihin teemoihin tarpeeksi,
- Konkreettisiin tuloksiin ei päästy kun pilotointi jouduttiin korvaamaan konseptoinnilla,
- Pilotointi olisi voinut tuottaa enemmän tietoa monipuolisesta käytöstä. Käytössä oleva alusta olisi mahdollistanut käyttäjille enemmänkin toimintoja,
- Pärjään-konsepti ei edennyt konkreettiseksi implementaatiokokeiluksi,
- Aivan lopullinen konkretian aste taisi jäädä saavuttamatta, pilotointi supistui aiotusta,
- Arviointi ei ohjannut työtä ja sen toteutus hankkeessa on jäänyt irralliseksi ja myös epäluotettavaksi, kun ei kysytty osallistuiko työpajaan, jota on arvioinut,
- Ei syntynyt toimivaa Pärjäintä, jonka avulla voitaisiin demonstroida konseptin toimivuutta, tekeminen jäi paperille,
- Prototyypin kehittäminen, missä muodossa tahansa, olisi ehkä kohdistanut teemojen/tutkijoiden ajatukset ja ideat samaan alustaan ja ohjannut projektia yhtenäisempään lopputulokseen
- Kansalaisryhmiltä tullutta palautetta ja kokemusta oli aika vähän,
- Konsepti ei saanut selvää muotoa varhain hankkeessa, case-ryhmiä ei ole saatu yhdistettyä riittävästi toteutuksiin siten, että useiden yritysten valmiita osasia ja malleja olisi päästy kokeilemaan yhdessä.

Vastaako tehty työ alkuperäisiä suunnitelmia? Vastausten keskiarvo 3,3, vastaa tyydyttävästi.

Suunnitelmat muuttuivat, miten?

- Suunnitelmat ei muuttuneet, mutta ne jäivät suurelta osin toteutumatta, konkretia jäi vähemmälle,
- Turun terveystoimen organisaatiomuutokseen liittyen olosuhteet kääntyivät hankkeelle epäsuotuisiksi, resurssia ei vain ollut,

- Pilotointi jäi vähäisemmäksi ja eläköitymiscasen osuus pieni,
- Yhteistyö eri hankkeen osien välillä hajanaista, näyttää pikemminkin siltä, että enemmistö on käyttänyt kokonaisuutta vain astinlautana omien tavoitteiden ajamiseen ja tosi harvoja on oikeasti kiinnostanut uuden luominen,
- Vastaa jotakuinkin. Ehkä kuitenkin tiettyjä tavoitteita ei kaikissa osioissa saavutettu
- Konkreettinen tekeminen, pärjäimen kehittäminen, jäi vähemmälle, saatiin paperille ajatuksia ja ideoita, mutta kokonaisuus jäi saavuttamatta, tehtiin vähemmän selvästi kuin suunniteltiin,
- Viivettä pilotoitavan alustan käyttöön saattamisessa,
- Pärjäintä ei syntynyt sellaisena kuin oltiin ajateltu. Protoja olisi voinut kehittää pidemmälle. Toisaalta Pärjään-konseptia saatiin hahmoteltua melko laajasti.

Mitkä ovat mielestäsi hankkeen tärkeimmät tulokset?

- Pärjään-konsepti, Pärjään-konseptin kuvaus, Markku Nurmisen keksimä nimi Pärjään ja sen konseptikuvaus (+ vauvapilotointi) ja eläköityvien kokemusten kartoittaminen (haastattelut, kyselyt) ja sen perusteella tehty johtopäätös ryhmän epäyhtenäisyydestä, mutta myös tulossa olevasta selkeästä sukupolvenvaihdoksesta,
- Konseptin tuottaminen, sen skenarointi ja ideointi, kokonaisuuden arviointi eri näkökulmista (kehittämisprosessi, tulokset),
- Pärjään kokonaisuudessaan – teoreettinen tarkastelu, mitä on olemassa, mitä tulossa, mitkä ovat tämän päivän mahdollisuudet ja rajoitteet, pärjään on integraatioalusta,
- Tähän mennessä pärjäimen keskeiset ominaisuudet, käyttötapausskenaariot, pärjäimen arkkitehtuuri,
- Kansalaislähtöisen näkökulman esille tuominen ja pärjään konseptin, arkkitehtuurin ja kokeilujen esittäminen,
- Alkutaival siihen, että asiakas saisi omaa terveyttään koskevat tiedot ymmärrettävästi omaan hallintaansa,
- Asian tiimoilta 'kenttä' tuli perattua tarkasti ja projekti osoitti että pärjäimen tyyppiselle foorumille on tarvetta sekä mahdollisuutta,
- Linkittyminen olemassa oleviin ja kehitteillä oleviin (esin KanTa) osoittautuu tärkeäksi ja hankalaksi,
- Paljon pohjatyötä tulevaisuutta varten erityisesti kansalaisnäkökulmasta. Suomessa tähän mennessä olleet hankkeet ovat olleet kansalaiskeskeisiä tuottajanäkökulmasta mutta eivät kansalaislähtöisiä eli eivät ole keskittyneet siihen, miltä tämä kaikki näyttää/näyttäisi kansalaisen silmin. OHV-hanke yritti tätä ja pääsi mielestäni jo puolitiehen vastaan. Tästä on siis hyvä jatkaa,
- Duaalimallin esiin nostaminen. Avoinuuden korostaminen arkkitehtuurissa. Valmiit kehitetyt ja muualta löydetyt mallit jatkokehityksen (tuotteet, määrittelyt, hankkeet) pohjaksi. Havainto että Pärjään on tarpeellinen ja eri muodoissa ja vähintäänkin osittain toteutettavissa.

Olivatko valitut työskentelytavat onnistuneet? Vastausten keskiarvo 3,3, tyydyttävästi.

Onnistuneinta, oli mikä?

- Ryhmä ja seminaarityöskentely,
- Työpajat ja pienemmät työryhmät, työkokoukset, kun keskityttiin tiettyihin rajattuihin aiheisiin,
- Sähköisen tiedonvälityksen hyödyntäminen,
- Esivalmistellut, hyvin hanskassa pidetyt puhelinkoordinaatiokokoukset, joihin kaikilla oli mahdollisuus osallistua,
- Ideointi, mutta kaikkea ei saatu talteen,
- Monialainen yhteistyö tutkijoiden välillä, yhteiset workshopit, lisäsivät omaa ymmärrystä tietoyhteiskunnan hyvinvointipalveluiden kehittämisestä. kansalaisten mukana olo 'testaamassa' tuotuja ratkaisuja, yhteiset raportit ja artikkelit. Kuopiolaisten keskenään pitämät säännölliset ja aika tiivisväliset kokoukset antoivat paljon,
- Työpajat, joissa yritysten edustajat olivat mukana,
- Useat työpajat toimivat erittäin hyvin. Toisiinsa liittyvät teemat ja näkökulmat pystyivät useissa paketeissa (esim. 2-3 yhdessä) tuottamaan hyviä tuloksia.

Huonommin toimi, mikä?

- Koordinaatio, koordinaatio ja tiedotus eri osapuolten välillä,
- Koordinaatioon olisi ehdottomasti pitänyt sisältyä edes joka toinen kuukausi raportointi hankkeen sisällä mitä kukin tekee ja muilta toivoo. Koordinaatiokokoukset eivät ajaneet tätä samaa asiaa, siellä käsitellyt kohdat olivat liian yleisellä tasolla, jotta olisi pysynyt jujulla mitä muut ovat tekemässä,
- Yhteistyö ja sen koordinointi, suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus heikkoa,
- Kokonaiskoordinaatio 'ontui' välillä,
- Koordinaatio, tiedottaminen, tiedonvälitys, vuorovaikutus hankkeen eri osapuolten välillä.
- Suuren porukan aikataulujen yhteen sovittaminen; oma osallistuminen ja panos jäi vähäisemmäksi kuin mihin oli sitoutunut alun perin
- Yritysyhteistyö, jolla ei ollut selkeää roolia ja tavoiteasetantaa hankkeen kannalta vaan vain yritysten tavoitteiden kannalta, yritysten kuulemiseen ja saamiseen mukaan työskentelyyn kyllä panostettiin, mutta se onnistui vain osittain,
- Materiaalin jakojärjestelmissä ei missään vaiheessa päästy kovin hyvin toimivaan käytäntöön. Jotkin osiot jäivät hieman irralleen, eivätkä hyödyntäneet muiden osioiden tuloksia tai materiaalia.

Miten hankkeessa onnistuttiin seuraavissa seikoissa:

Tiedonjako, avoimuus	vastausten keskiarvo 3,5
Eri teemojen välinen yhteistyö	vastausten keskiarvo 2,9
Hankkeen johtaminen ja koordinointi	vastausten keskiarvo 2,8

Hankkeen tulosten julkistaminen ja niistä tiedottaminen vastausten keskiarvo 2,8.

Yhteistyötä, hankkeen johtamista ja koordinointia sekä tuloksista tiedottamista pidettiin heikkoina.

Mitä hankkeessa syntynyttä kannattaisi jatkossa kehittää eteenpäin?

a) Mitä?

- Pärjäin-konsepti kanttaisi vaiheittain toteuttaa, rajapintojen konkretisointi tms, konseptin toimivuutta pitäisi kehittää ja testata, asiakkaan työvälinettä, 'alustaa', konseptin testaaminen piloteilla,
- Kokonaisuutena jatkaa OHV:ssä tehtyä työtä siten, että pohdittaessa sähköisiä palveluja myös kansalaiskeskeinen näkökulma ja sen vaatimukset tulevat huomioiduksi,
- Kansalaisen osallisuuden mahdollistaminen entistä paremmin,
- Pärjäimen konseptin kuvauksen vieminen alustavaksi implementaatioksi ja käyttäjäkokenemusten kerääminen siitä,
- Palveluasioinnin rajapinnan kehittäminen (kansalainen - palveluntarjoja), olemassa olevien sähköisten palvelujen ja standardien yhdistämisen mahdollisuudet kansalaisten tarpeita palvelevalla tavalla, kansalaisten terveystietojen tarpeiden selvittäminen,
- Terveyskeskuksille tulisi luoda intressi ohjata potilaiden dokumentteja ja esim ajanvarausta ja tietojen katselua internettiin. Tällä hetkellä heillä ei tunnu olevan intressiä ohjaamiseen,
- Ainakin duaalimallin esillä pitäminen sekä monien pärjäimen osien ja rajapintojen edelleen kehittäminen ovat tarpeen.

b) Miten?

- Pitäisi löytyä asiakasvastuun ottava taho, joka veisi asiaa eteenpäin,
- Lähtemällä mukaan hankkeisiin, joissa kansalaiskeskeisiä asioita ollaan määrittelemässä ja toteuttamassa,
- Pitäisi tehdä toteutuksia ideoiden pohjalta ja testata niitä erilaisissa käyttäjä- ja käyttöympäristöissä jotta saadaan evidenssiä konseptin toimivuudesta,
- Tutkimus ja ketterästi toteutettu inkrementaalinen prototyypin kehitys, joka olisi todella niin helppokäyttöinen, että siitä löytyisivät oman terveyden 'manageroimiseen' tarvittavat tiedot esim hakusanoilla,
- Toimivia ja käyttäjälähtöisiä Pärjäimiä kehittämällä. toimija/toimintamenu-> personointi oman elämän tilanteeseen,
- Luomalla potilastietojärjestelmien kanssa yhteistyössä kansalaisille suunnattuja internet-palveluita ja neuvomalla ja opettamalla potilaista käyttämään näitä palveluja,
- Yritysten tuotekehitykseen ja asiakasorganisaatioiden sekä asiakaslähtöisten välineiden vaatimusmäärittelyihin on poimittavissa paljon asioita. Osa asioista voi edetä standardoinnin kautta. Jatkokehitykseen on valittava vain pieni osa tunnistettuja kehityskohteita kerrallaan, jotta toteuttamisen riskit säilyvät hyväksyttävänä. Yritysten ja terveystietojen tuottajien yhteistyö on tapa, jolla toteutuksia ja käyttöönottoja saadaan aikaan.

c) Keille?

- Kansalaisille, yksityisille ihmisille, nuorille ja vanhoille, 'lukeneille' ja oppimattomille, ikäihmisille, kroonisiin sairauksiin, kansalaisille ja nimetyille läheisille, ehkä lapsiperheet ja eläköityvät ovat yhä hyvä valinta,
- Yritykset, terveystalujen tuottajat, pärjäinten ja terveystaltioiden kehittäjät,
- OHV-hankkeessa tuli selkeästi esille, että kansalaiskeskeisiä palveluita ei toteuteta ellei niille löydy maksajaa ja kysyntää. Tämän vuoksi etusijalla pitäisi olla hankkeet, joissa kansalaiskeskeisiä palveluita ollaan suunnittelemassa edes osin yhteiskunnan voimavaroin (esim. STM:n vetämät/koordinoimat/rahoittamat hankkeet),
- Runsaasti jatkoaiheita tutkimukseen (mm. kansalaistarpeiden selvittäminen, arviointi, semanttinen yhteentoimivuus pärjään-ekosysteemissä, liiketoimintamallien jatkotarkennukset).

Millainen vaikutus hankkeella ja sen tuloksilla on mielestäsi seuraaviin asioihin: (vastaukset asteikolla 1: ei vaikutusta – 5: erittäin suuri vaikutus)

- a) Kansalaisen hyvinvoinnin ja terveyden paraneminen:
Hankkeella ei vielä nähdä olevan kovin paljon vaikutusta (keskiarvo 2,1)
- b) Kansallisten kansalaispalvelujen ja sähköisen asioinnin kehittäminen:
Hankkeella on kohtalaisesti vaikutusta (keskiarvo 3,3)
- c) Uusien kansalaisille suunnattujen terveystalujen ja tuotteiden kehittäminen:
Hankkeella on kohtalaisesti vaikutusta (keskiarvo 3,4)
- d) Tietoisuuden parantaminen kansalaisnäkökulmasta ja kansalaisen tiedonsaantioikeuksista:
Hankkeella on kohtalaisesti vaikutusta (keskiarvo 3,4)
- e) Henkilökohtaisiin hyvinvoinnin ja terveyden järjestelmien kehittämiseen ja käyttöön liittyvien menetelmien ja teorioiden, tieteellisen tiedon lisääminen:
Hankkeella on kohtalaisesti vaikutusta (keskiarvo 3,1)

Lopuksi vastaajaa pyydettiin antamaan **kouluarvosana** (asteikolla 4-10) hankkeelle ja perustelemaan arvosana. Arvosanojen keskiarvo oli **7.2**, tyydyttävä. Perusteluina esitettiin seuraavaa:

- Hankkeen johdon muuttuessa ote herpaantui melkoisesti,
- Projekti oli kunnianhimoinen, saavutukset eivät täysin vastanneet odotuksia. Prosessi ei edennyt odotetusti. Kuitenkin hyviä irrallisia tuloksia saatiin. (yhtenäisyys puuttuu),
- Projekti toimi hyvin, tavoitteet olivat kunnianhimoiset ja niitä jahdattiin intensiivisesti. Konkretisointia olisi saanut harrastaa enemmän,
- Hankkeesta tehty hyvät väliraportit, jotka kokosivat tuloksia kokonaisuuden näkökulmasta ja paikkasivat puutteita,

- Ei ihan päästy kuitenkaan tasolle, joka oli tavoitteena. Mutta tehtiin paljon hyvää pohjatyötä,
- Tulokset jäivät suunniteltua vähäisemmiksi, yhteistyö ja yhdessä tekeminen ei onnistunut, projektin hallinta/koordinaatio ei toiminut,
- Omasta puolesta, saimme kohtuullisen hyvin toteutettua suunnitellut asiat,
- Hankkeen tavoitteet olivat korkealla ja maali suunnitelmia tehdessä vielä utuinen. Tästä näkökulmasta on hyvin ymmärrettävää se, että tavoitteet muuttuivat matkalla ja kaikkea suunniteltua ei saatu toteutettua. Hankkeessa oli myös sisäisiä ongelmia mm. koordinoinnissa ja tiedottamisessa, joiden toimiessa paremmin oltaisiin todennäköisesti saavutettu enemmän näillä resursseilla,
- Konkreettisten tulosten vähäisyys,
- Työsuunnitelman mukainen tutkimus on olennaisimmilta osin toteutettu, mutta ei paljonkaan lupaavimmista 'optioista'. Joissakin osioissa saavutettiin hedelmällistä vuoropuhelua eri ryhmien ja eri yritysten välillä. Kansalaisilta saatiin useita muita hankkeita paremmin palautetta ja tarpeita. Arvosanaa laskee toivottua vähäisempi linkitys terveystalvelujen tuottajiin ja ylätason abstraktien metaforien käyttö konseptin konkretisoinnin sijaan.

Lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus **vapaaseen sanaan**:

- Mentiinkö vähän informaatiotekniikan ehdoilla? Olisin kaivannut enemmän vielä keskustelua siitä, miten tehdään niin yksinkertainen väline, että se aukeaa kaikille. Ajattelin, että tietotekniikan pitäisi olla vain apuna, ja lopputuotteessa sen 'hienoudet' saisivat häipyä taka-alalle. Aikakauslehdessäkin eivät näy painotekniikan vaatimukset tai paperin hankintamenettelyt tms. taustatekijät,
- Yritysten osaamisen saaminen mukaan ja toisaalta niiden tarpeiden selvittäminen jatkossakin oleellista, konsortion jäsenten kannattaisi jatkaa yhteistyötä, kun on alkuun päästy,
- Monia vaikutuksia on vielä mahdotonta arvioida, pohjaa on saatu tehtyä moniin asioihin ja jatkotarkennuksiin sekä tuotteissa että myöhemmissä hankkeissa.

5. OmaHyvinvointi-hankkeen arviointi – yhteenveto

Työpajat koettiin hankkeessa hyödyllisiksi suunnittelun ja kehittämisen välineiksi. Työpajoja järjestettiin paljon ja niihin osallistuminen oli vilkasta. Työpajat mahdollistivat vuorovaikutuksen eri osapuolten välillä ja avoimen keskustelun. Työpajat olivat hankkeessa erityisesti tarpeellisia, koska hanke oli iso ja siinä oli monia erilaisia näkökulmia ja teemoja, jotka ainakin alussa olivat suhteellisen erillisiä ja niiden välinen työnjako ja yhteistyö eivät olleet heti kovin hyvin jäsentyneet ja organisoituneet.

Ensimmäisen vaiheen kyselyn (2008) perusteella toivottiin hankkeen hallitumpaa koordinaatiota ja selkeämpiä suunnitelmia toteutukseen, tarkempaa tavoitteiden määrittelyä sekä tulosten parempaa jakelua. Kyselyn tulosten perusteella hankkeelle perustettiin alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti osallistuvien organisaatioiden edustajista muodostuva sisäinen koordinaatioryhmä, joka mahdollisti hankkeen kaikkien osapuolten paremman osallistumisen hankkeen hallinnointiin ja tehtäviin suunnitelmiin ja päätöksiin. Koordinaatioryhmän toimintatapa oli säännöllisesti organisoidut puhelinkokoukset.

Toisen kyselyn (2009) tulokset osoittivat, että hanke oli edennyt suunniteltua hitaammin, mutta monilta osin oltiin myös tyytyväisiä, esimerkiksi työskentelytapoihin. Puutteita havaittiin edelleen kokonaisuuden koordinoinnissa, millä oli säteilyvaikutus muihin hankkeen haasteisiin. Tiedonvaihdossa osa koki olleen ongelmia, eikä uusi ryhmätyöalusta (Moodle) ollut ratkaissut niitä. Kaikki osapuolet eivät olleet ajan tasalla toistensa tekemisistä, mikä vähensi mahdollisuuksia hyödyntää tuloksia ristiin. Yhteiset tavoitteet ja roadmap eivät olleet selkeät kaikille osapuolille.

Kehitettyjen ensimmäisten Pärjäin-protojen (eläköityvät, vauvautuvat) alustavat käyttäjäkokemukset olivat positiivisia. Järjestelmän koettiin auttavan elämänhallinnassa ja myös tuovan mielenkiintoista ja hyödyllistä tietoa käyttäjän käyttöön. Pärjäimen toiminnallisuutta haluttiin laajentaa kattamaan myös muita elämänalueita kuin terveys ja hyvinvointi. Omien tietojen toivottiin tulevaisuudessa siirtyvän automaattisesti ja tietoturvallisesti kansalaisen omaan Pärjäimeen. Pärjäimen toivottiin myös olevan yhteydessä moniin erilaisiin järjestelmiin ja organisaatioihin (terveydenhuolto, Kela, vakuutusyhtiöt, rahalaitokset), joissa kansalaisen elämään liittyviä tietoja käsitellään ja tallennetaan.

Vauvautuva-proton kehittyneemmän proton käyttäjät suhtautuivat Pärjäimeen positiivisesti ja pitivät ideaa hyvänä. He olivat etsineet ja löytäneet tietoa omiin tarpeisiinsa, mutta lueskelleet artikkeleita myös puhtaasti mielenkiinnosta. Tarjottu tieto oli tasokasta ja käytetty kieli helposti ymmärrettävää. Tietoa oli tarjolla jo nyt hyvin, mutta myös täydennettävää olisi. Käytettävyyso ongelmia ei ollut ja Pärjäintä pidettiin onnistuneena ja luotettavana välineenä. Tarjottuun tietoon saattoi luottaa ja palveluun uskalsi lisätä kuvia esimerkiksi lapsistaan, koska mukana olevat käyttäjät esiintyvät omilla nimillään. Käyttäjät toivoivat Pärjäimen fokusta laajennettavan tukemaan perhettä ja lapsen kehitystä esimerkiksi kymmeneen ikävuoteen asti.

Loppuarvioinnin mukaan erityisen onnistunutta OmaHyvinvointi-hankkeessa olivat ryhmä- ja seminaarityöskentely, työpajat ja pienemmät työryhmät, työkokoukset, kun keskityttiin tiettyihin rajattuihin aiheisiin ja esivalmistellut puhelinkoordinaatiokokoukset, joihin kaikilla oli mahdollisuus osallistua. Hanke mahdollisti monialaisen yhteistyön tutkijoiden välillä, ja tämä lisäsi osallistujien ymmärrystä tietoyhteiskunnan hyvinvointipalveluiden kehittämisestä.

Hankkeen koordinoinnissa koettiin olevan kehittämisen varaa koko hankkeen ajan. Erityisesti tiedotus ja yhteistyö ja niiden koordinointi sekä tutkimuksen suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus koettiin heikoiksi. Koordinaation olisi myös toivottu olevan tiiviimpää, esim. siten, että joka toinen kuukausi olisi raportoitu hankkeen sisäisesti mitä kukin tekee ja muilta toivoo. Myös yritys yhteistyön rooli ja sen koordinointi koettiin puutteellisesti määritellyiksi, ja yrityksiä ei saatu kunnolla mukaan hankkeen tekemiseen.

Hanke ei toteutunut aivan suunnitelmien mukaisesti. Konkreettinen tekeminen, pärjäimen kehittäminen, jäi vähemmälle kuin oli alun perin suunniteltu. Paperille saatiin ajatuksia ja ideoita, mutta pärjaintä ei syntynyt sellaisena kuin oli suunniteltu. Prototyyppien kehittäminen pidemmälle olisi ehkä kohdistanut teemojen ja tutkijoiden ajatukset ja ideat samaan alustaan ja ohjannut projektia yhtenäisempään lopputulokseen. Vauvautumis-pärjaintä kehitettiin koko hankkeen ajan ja se saatiinkin toimivaksi, muilta osin työ painottui etenkin hankkeen puolivälin jälkeen pärjäimen konseptointiin.

Hankkeen tärkeimpinä tuloksina ovat pärjain-konsepti ja sen määrittely, skenarointi ja ideointi sekä kokonaisuuden arviointi eri näkökulmista (kehittämisprosessi, tulokset). Pärjäimen konseptoinnissa tehtiin teoreettista tarkastelua siitä, mitä on olemassa, mitä tulossa, mitkä ovat tämän päivän mahdollisuudet ja rajoitteet ja saatiin kansalaislähtöinen näkökulma esiin. Tässä tarkastelussa kohdealue tuli tarkasti analysoidua ja nähtiin, että pärjäimen tyyppiselle foorumille on sekä tarvetta että mahdollisuuksia ja että pärjain on vähintäänkin osittain toteutettavissa. Vauvautumis-pärjäimen kehittynyt versio osoittaa hyvin pärjäimen mahdollisuudet kohderyhmän aktivoijana, tiedonvälittäjänä ja sosiaalisen kommunikaation ympäristönä.

Hanke tuotti aineksia jatkotutkimukseen: palveluasioinnin rajapinnan kehittäminen kansalaisen ja palveluntarjoajan välille ja olemassa olevien sähköisten palvelujen ja standardien yhdistämisen mahdollisuuksien selvittäminen kansalaisten tarpeita palvelevalla tavalla sekä kansalaisten terveysasioinnin tarpeiden monipuolinen selvittäminen. Myös yritysten tuotekehitykseen ja asiakasorganisaatioiden sekä asiakaslähtöisten välineiden vaatimusmäärittelyihin on hankkeessa tuotettu aineksia. Yritysten ja terveyspalvelujen tuottajien ja viranomaistahojen yhteistyö on tapa, jolla toteutuksia ja käyttöönottoja jatkossa saadaan aikaan. Mahdollisuuksia syntyy, kun luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmätoimittajien kanssa yhteistyössä kansalaisille suunnattuja, monipuolisia, terveyttä ja hyvinvointia edistäviä sekä tiedonvälitystä lisääviä helppokäyttöisiä ja laajalti saavutettavia palveluita ja opastetaan potilaita ja kansalaisia käyttämään näitä palveluja.

Liite 1: Arvioinnissa käytetyt lomakkeet

Kyselylomake 1: Kysely Omahyvinvointi työpajoista:

Kysely työpajoista Omahyvinvointi hankkeen ihmisille. Kysely kuuluu arviointiteemaan ja se on erityisesti osa kehitys- ja suunnitteluprosessin arviointia. Työpajatyöskentelystä yleensä:

Kyselyssä käytetään viisiasteista Likert-asteikkoa, eli 1-5 (erittäin huonosti on 1, erittäin hyvin on 5).

Kuinka hyvin työpajat ovat mielestäsi toimineet hankkeen suunnittelun / toteutuksen välineenä?

1   2   3   4   5

Ovatko työpajojen teemat olleet mielestäsi projektin kannalta hyviä?

1   2   3   4   5

Ovatko mielestäsi työpajojen teemat olleet riittävästi yhteydessä toisiinsa?

1   2   3   4   5

Ovatko mielestäsi työpajojen tulokset olleet onnistuneita ja onko niitä mielestäsi pystytty hyödyntämään?

1   2   3   4   5

Onko työpajatyöskentelyssä mielestäsi esiintynyt ongelmia?

Kyllä   Ei

Jos kyllä, niin millaisia ongelmia?

Mitkä asiat ovat mielestäsi olleet hyviä tai onnistuneita työpajoissa tai työpajatyöskentelyssä

Mitkä asiat ovat mielestäsi tärkeimpiä työpajojen onnistumisen kannalta?

Miten mielestäsi työpajatyöskentelyä voisi kehittää?

Onko sinulla toiveita tai tarpeita erityiselle työpajalle?

Kommentteja työpajoista?

Suunnittelu- ja kehitysprosessi:

Miltä projektin tila mielestäsi näyttää?

Edennyt suunnitellusti	Edennyt hitaammin kuin suunniteltu	Edennyt nopeammin kuin suunniteltu	Edennyt eri suuntaan kuin suunniteltu	EOS
☐	☐	☐	☐	☐

Miten mielestäsi projektin kokonaisuus on hallinnassa?

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Vastaako tehty työ mielestäsi alun perin tehtyjä suunnitelmia?

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Ovatko valitut työskentelytavat mielestäsi onnistuneet?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Miten mielestäsi on onnistuttu seuraavissa seikoissa:

	1	2	3	4	5
Tiedonjako, avoimuus	☐	☐	☐	☐	☐
Eri teemojen välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Koordinaatio	☐	☐	☐	☐	☐

Jos olet havainnut ongelmia yllä olevissa seikoissa, niin mitä ongelmat ovat?

Onko mielestäsi suunnittelu- ja kehitysprosessissa jotain mihin erityisesti pitäisi kiinnittää huomio?

Kehitysideoita tai palautetta?

Yleisiä kommentteja suunnittelu- ja kehitysprosessista?

Työpaja 1 TKK 16.6.08:

Teema: Käyttäjätarpeet / eElämäkertomus

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐

Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 2 TKK 13.8.08:

Teema: Konseptointi

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 3 Kuopio 28.8.08:

Teema: Toteutukset

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 4 Tampere 23.9.08

Teema: Arviointi

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Vapaa sana:

Kommentteja, mielipiteitä kehityksestä, toteutuksesta, jatkosuunnitelmista jne

Kyselylomake Pärjäin-protujen ensimmäinen arviointi**1 Vastaaajan taustatiedot:**

Sukupuoli   mies nainen

Ikäryhmä   18-30 31-40 41-50 51-60 61-

Käytän   Eläköitymisprotoa (Karvalakkipärjäintä)
Vauvautumisprotoa

Olen käyttänyt protoa / järjestelmää 1-3 pv   4-6pv   yli viikon   yli 2 viikkoa

Käytän järjestelmää omalla tietokoneellani, kotona
Muualla, missä.....**2. Kokemus pärjäimen käytöstä**

Jos asensit Pärjäimen itse omalle koneellesi, oliko asentaminen helppoa?

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Oliko käytettävissäsi oleva asennusohje ymmärrettävä?

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Onko Pärjäimen käyttäminen sinulle helppoa?

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Pystytkö helposti löytämään haluamasi toiminnot järjestelmästä?

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Onko omien tietojesi siirtäminen Pärjäimeen helppoa ja sujuvaa?

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Onko Pärjäin toiminnaltaan monimutkainen

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Onko Pärjäintä helppo käyttää

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Tietojeni etsiminen ja löytäminen on Pärjäimessä helppoa ja sujuvaa

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Millaisia muita kokemuksia, mielipiteitä sinulla on Pärjäimestä tai Pärjäimen käytöstä?

(vapaa sana, useita rivejä tilaa)

3. Tyytyväisyys Pärjäimeen

Olen tyytyväinen Pärjäimen käyttöliittymään

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Pärjäimen käyttö edellyttää tietotekniikan taitoja

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Tarvitsen koulutusta ennen kuin pystyn kunnolla käyttämään Pärjäintä

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Olen tyytyväinen Pärjäimen toiminnallisuuteen, valittavissa oleviin toimintoihin

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Pärjäimestä puuttuu tärkeitä toimintoja

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Mitä toimintoja puuttuu

.....

Pärjäimestä puuttuu minulle tärkeitä tietoja

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Mitä tietoja puuttuu

.....

Pärjäimessä on minun kannaltani parasta?

(vapaa sana, monta riviä)

En ole lainkaan tyytyväinen Pärjäimeen, miksi

(vapaa sana, monta riviä)

4. Pärjäimen hyödyllisyys

Pärjäin on minulle hyödyllinen

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Saan Pärjäimen avulla käyttööni hyödyllistä tietoa omasta terveydentilastani

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Pärjäin parantaa mahdollisuuksiani hallita omaa terveyttäni ja hyvinvointiani

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Pärjäin auttaa minua ymmärtämään oman terveyteni ja hyvinvointini tilannetta

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Tietojani käsitellään Pärjäimessä luotettavasti

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Kun tietoni ovat Pärjäimessä, voin jakaa niitä halutessani muiden tahojen kanssa

1	2	3	4	5
täysin	samaa	en osaa	aika tavalla	täysin
samaa mieltä	mieltä	sanoa	eri mieltä	eri mieltä

Saan Pärjäimen kautta yhteyden sellaisiin tahoihin, joilta haluan tietoja tai apua palveluiden käytössä (esimerkiksi terveydenhuollon toimijoihin)

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Pärjään mahdollistaa yhteisöllisyyden, kuulumisen samanlaisessa elämäntilanteessa olevien ryhmään

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Pärjäimen avulla saan käyttööni viimeisimmät, ajankohtaiset tiedot

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Pärjäimeen muodostuva oma henkilökohtainen terveyskansioni on minulle tärkeä ja tarpeellinen välinen elämäntilanteeni hallinnassa

1	2	3	4	5
täysin samaa mieltä	samaa mieltä	en osaa sanoa	aika tavalla eri mieltä	täysin eri mieltä

Mistä kaikista paikoista / organisaatioista haluaisit saada tietosi koottua omaan Pärjäimeesi?

(vapaa teksti)

Miten Pärjäintä tulisi jatkossa kehittää?

(vapaa sana, teksti)

Millainen olisi sinun mielestäsi paras mahdollinen Pärjään?

(vapaa sana, teksti)

Kysely 2 OmaHyvinvointi-työpajoista:

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 8.9.2009 14.00 ja päättyy 24.9.2009 0.01

Kysely työpajoista OmaHyvinvointi-hankkeen ihmisille. Kysely kuuluu arviointiteemaan ja se on erityisesti osa kehitys- ja suunnitteluprosessin arviointia.

Työpajatyöskentelystä yleensä:

Kyselyssä käytetään viisiasteista Likert-asteikkoa, eli 1-5 (erittäin huonosti on 1, erittäin hyvin on 5).

Kuinka hyvin työpajat ovat mielestäsi toimineet hankkeen suunnittelun / toteutuksen välineenä? ?

1 2 3 4 5

Ovatko työpajojen teemat olleet mielestäsi projektin kannalta hyviä?

1 2 3 4 5

Ovatko mielestäsi työpajojen teemat olleet riittävästi yhteydessä toisiinsa?

1 2 3 4 5

Ovatko mielestäsi työpajojen tulokset olleet onnistuneita ja onko niitä mielestäsi pystytty hyödyntämään?

1 2 3 4 5

Onko työpajatyöskentelyssä mielestäsi esiintynyt ongelmia?

Kyllä Ei

Jos kyllä, niin millaisia ongelmia?

Mitkä asiat ovat mielestäsi olleet hyviä tai onnistuneita työpajoissa tai työpajatyöskentelyssä

Mitkä asiat ovat mielestäsi tärkeimpiä työpajojen onnistumisen kannalta?

Miten mielestäsi työpajatyöskentelyä voisi kehittää?

Onko sinulla toiveita tai tarpeita erityiselle työpajalle?

Kommentteja työpajoista?

Suunnittelu- ja kehitysprosessi:

Miltä projektin tila mielestäsi näyttää?

Edennyt suunnitellusti	Edennyt hitaammin kuin suunniteltu	Edennyt nopeammin kuin suunniteltu	Edennyt eri suuntaan kuin suunniteltu	EOS
☐	☐	☐	☐	☐

Miten mielestäsi projektin kokonaisuus on hallinnassa?

1 2 3 4 5

Vastaako tehty työ mielestäsi alun perin tehtyjä suunnitelmia?

1 2 3 4 5

Ovatko valitut työskentelytavat mielestäsi onnistuneet?

1 2 3 4 5

Miten mielestäsi on onnistuttu seuraavissa seikoissa:

	1	2	3	4	5
Tiedonjako, avoimuus	☐	☐	☐	☐	☐
Eri teemojen välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Koordinaatio	☐	☐	☐	☐	☐

Jos olet havainnut ongelmia yllä olevissa seikoissa, niin mitä ongelmat ovat?

Onko mielestäsi suunnittelu- ja kehitysprosessissa jotain mihin erityisesti pitäisi kiinnittää huomio?

Kehitysideoita tai palautetta?

Yleisiä kommentteja suunnittelu- ja kehitysprosessista?

Työpaja 5 Kuopio 25.11.2008

Teema: Tarve

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 6 TKK 10.12.2008

Teema: Toteutus

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Yritysosapuolitapaaminen TKK 29.1.2009

Teema: Yritysosapuolien tapaaminen toteutusasioista

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 7 TKK 26.2.2009

Teema: Hyöty- ja liiketoimintamallit

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Konseptointi/skenarointitapaaminen Turku 26.3.2009

Teema: Konseptointi/skenarointi

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Tutkijakokous TKK 7.4.2009

Teema: Pärjään-konsepti ja miten se tuotetaan

Mitä mieltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 8 TKK 16.6.2009

Teema: Pilotointi

Mitä miltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Työpaja 9 TKK 26.8.2009

Teema: Toteutus

Mitä miltä olet työpajasta seuraavien asioiden suhteen:

	1	2	3	4	5
Fokus	☐	☐	☐	☐	☐
Ajankäyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Pienryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Tulokset ja niiden jakelu	☐	☐	☐	☐	☐
Miten onnistunut työpaja mielestäsi oli?	☐	☐	☐	☐	☐

Yleisiä kommentteja työpajasta?

Vapaa sana:

Kommentteja, mielipiteitä kehityksestä, toteutuksesta, jatkosuunnitelmista jne

Tietojen lähetys

Tallenna

Järjestelmänä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

Vauvautumisproton kehittynyt versio, teemahaastattelurunko käyttäjähaastatteluissa**Perheet-hyvinvointikanavan/verkkoyhteisön käyttö ja toiminnallisuus**

Miksi aloit käyttää hyvinvointikanavaa?

Kuinka aktiivisesti arvioisit käyttäneesi Hyvinvointikanavaa?

Mitä toimintoja käytit eniten? (Ryhmät, kuvien lisääminen, profiilien kommentointi, palveluhakemisto...)

Mitkä asiat Hyvinvointikanavassa olivat mielestäsi erityisen hyviä tai hyödyllisiä?

Olisitko kaivannut jotakin toimintoa Hyvinvointikanavaan?

Oliko Hyvinvointikanavassa mielestäsi turhia tai hyödyttömiä toimintoja?

Oliko Hyvinvointikanavasta apua tiedonsaannissa raskauteen liittyvissä asioissa ja esimerkiksi perheen palveluiden löytämisessä?

Mistä etsit ja löysit tietoa?

- Palveluhakemisto, keskustelut tai ryhmät

*Palveluhakemisto = yläreunasta aukeava linkki
<http://sites.hyvinvointikanava.fi/perhepalvelut>, jonka takana on luettelo erilaisista Kuopiossa saatavissa olevista perhepalveluista*

Oliko tiedon etsiminen ja löytäminen helppoa?

Olivatko tiedonhaku- ja selaustoiminnot hyvät?

Puuttuiko jokin tiedon käyttöön tai hakuun liittyvä toiminnallisuus?

Oliko tieto tarpeellista?

Puuttuiko jotakin tietoa?

Pystyitkö lajittelemaan tietoja haluamaksesi kokonaisuuksiksi?

Pystyitkö rakentamaan tiedoista oman terveystietokansion?

Tuotitko itse tietoa Hyvinvointikanavaan esimerkiksi ryhmiin tai muualle? Millaista tietoa?

Hyvinvointikanavan vaikuttavuus

Auttoiko Hyvinvointikanava sinua paremmin ymmärtämään tai hallitsemaan nykyistä tilannettasi?

Auttoiko Hyvinvointikanava paremmin käsittämään ja hallitsemaan tilanteesi kokonaisuutena?

Oliko Hyvinvointikanavan tiedoilla, keskusteluilla jne. vaikutusta kokemukseesi tai tilanteeseesi?

Hyvinvointikanavan käytettävyys

Oliko Hyvinvointikanavan käyttö mielestäsi helppoa?

Oliko Hyvinvointikanava ulkoasultaan selkeä?

Löysitkö Hyvinvointikanavasta helposti etsimäsi toiminnon?

Olivatko toiminnot havainnollisia – ymmärsikö niistä (kuvakkeista, nimistä jne.), mihin ne on tarkoitettu ja mitä toimintoa käyttämällä tapahtuu?

Olivatko Hyvinvointikanavassa käytetyt termit tai käsitteet ymmärrettäviä?

Oliko Hyvinvointikanavan ohjeistus riittävää?

Pystyitkö muokkaamaan Hyvinvointikanavaa omien tarpeidesi tai mieltymystesi mukaiseksi?

Törmäsitkö virhetilanteisiin? Jos, niin

- olivatko virheilmoitukset selkeitä?
- pystyitkö jatkamaan käyttöä joustavasti?

Yhteisöllisyys ja vertaistuki

Kuinka hyvin Hyvinvointikanava mielestäsi tuki yhteisöllisyyttä ja vertaistuen saamista?

Kävitkö ryhmissä keskustelua?

Koetko saaneesi ryhmissä hyödyllistä tietoa tai tukea?

Myötävaikuttiko yhteisöjen käyttö sinua osallistumaan johonkin toimintaan, esimerkiksi vauvauintiin?

Kävitkö muulla tavoin keskustelua toisten Hyvinvointikanavan käyttäjien kanssa? (chat, profiileihin kommentointi tai Hyvinvointikanavan ulkopuolinen väline?)

Olivatko Hyvinvointikanavassa tarjolla oleva ryhmät mielestäsi hyvin valitut? Mitä puuttui/oli turhaa?

Lisäsitkö Hyvinvointikanavaan materiaalia muiden nähtäväksi? (kuvia, videoita, tekstiä)

Tietoturvallisuus

Koitko Hyvinvointikanavan luotettavaksi? Koitko pystyväsi vaikuttamaan tarpeeksi siihen, kuka näkee käymäsi keskustelut tai lisäämäsi kuvat jne.?

Kommentteja tai kehittämisideoita

Hyvinvointikanava on nyt esitestausvaiheessa. Oletetaan, että Hyvinvointikanava olisi valmis ja otettu laajemmin käyttöön. Käyttäisitkö sitä myös jatkossa?

- Jos et, niin mitä muutoksia käyttöönotto edellyttäisi?

Millainen olisi sinun Pärjäimesi valmistuessaan?

Haluatko vielä lisätä jotain, mitä emme huomanneet kysyä?

OmaHyvinvointi-hankkeen loppuarviointi, nettikyselylomake

Tämän kyselyn tarkoituksena on arvioida OmaHyvinvointi-hanketta kokonaisuutena sekä sen tuloksia.

Kyselyssä käytetään viisiasteista Likert-asteikkoa, eli 1-5 (erittäin huonosti on 1, erittäin hyvin on 5).

1 Onko hankkeessa saavutettu suunnitellut tavoitteet ?

1   2   3   4   5

Saavutettiin enemmän kuin oli suunniteltu, mitä?

Saavutettiin vähemmän, miksi? Mitä jäi saavuttamatta?

2 Vastaako tehty työ mielestäsi alkuperäisiä suunnitelmia?

1   2   3   4   5

Suunnitelmat muuttuivat, miten?

3 Mitkä ovat mielestäsi hankkeen tärkeimmät tulokset?

4 Olivatko valitut työskentelytavat mielestäsi onnistuneet?

1   2   3   4   5

Onnistuneinta oli, mikä?

Huonoimmin toimi, mikä?

5 Miten mielestäsi onnistuttiin seuraavissa seikoissa:

a) Tiedonjako, avoimuus

1   2   3   4   5

b) Eri teemojen välinen yhteistyö

1   2   3   4   5

c) Hankkeen johtaminen ja koordinaointi

1   2   3   4   5

d) Hankkeen tulosten julkistaminen ja niistä tiedottaminen

1   2   3   4   5

6 Mitä hankkeessa syntyneitä kannattaisi jatkossa kehittää eteenpäin?

a) Mitä?

b) Miten?

c) Keille?

7 Millainen vaikutus hankkeella ja sen tuloksilla on mielestäsi seuraaviin asioihin:

a) Kansalaisen hyvinvoinnin ja terveyden paraneminen

ei vaikutusta

erittäin suuri vaikutus

1   2   3   4   5

b) Kansallisten kansalaispalvelujen ja sähköisen asioinnin kehittäminen

1   2   3   4   5

c) Uusien kansalaisille suunnattujen terveyspalveluiden ja tuotteiden kehittäminen

1   2   3   4   5

d) Tietoisuuden parantaminen kansalaisnäkökulmasta ja kansalaisen tiedonsaantioikeuksista

1   2   3   4   5

e) henkilökohtaisiin hyvinvoinnin ja terveyden järjestelmien kehittämiseen ja käyttöön liittyvien menetelmien ja teorioiden, tieteellisen tiedon lisääminen

1   2   3   4   5

8 Millaisen yleisarvosanan annat projektille kokonaisuutena (kouluarvosana-asteikolla 4-10)

Yleisarvosana projektille

4   5   6   7   8   9   10

Perustelut yleisarvosanalle

Vapaa sana: Kommentteja, mielipiteitä kehityksestä, toteutuksesta, tuloksista, jatkosuunnitelmista jne.

...

Liite 2: Tuotetut arviointiraportit

Nykänen P, Arviointisuunnitelma OmaHyvinvointihanke, tammikuu 2009.

Seppälä A ja Nykänen P, Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä. OmaHyvinvointi-hanke, Arviointiraportti 1, lokakuu 2008.

Mäkinen J, Työpajat suunnittelun ja kehittämisen välineinä. OmaHyvinvointi-hanke, Arviointiraportti 2, lokakuu 2009.